

דוחות קונסולים אמריקנים כמקור ללימוד ארץ-ישראל של המאה הי"ט

רות קרק

לימודה ההיסטורי של ארץ-ישראל במחצית השנייה של המאה הי"ט מתבסס בשנים האחרונות על מקורות מסוגים שונים, ועושה שימוש רב באלו שהם בני התקופה. ואכן משופעת תקופה זו בשלל מקורותיה:

תעודות — של הממשל העות'מאני, של המעצמות והקונסולים המייצגים אותן, ושל יישובים, מוסדות, חברות ואנשים פרטיים; עתונות התקופה; סקרים מדעיים — של הקרן הבריטית לחקירת ארץ-ישראל, של אגודות המחקר הגרמניות לחקר ארץ-ישראל, ושל החברה האמריקנית לחקירת ארץ-ישראל (American Palestine Exploration Society); מיפקדים וספירות אוכלוסייה פרטיות; פרסומים מדעיים או מדעיים למחצה מן התקופה; מדריכי תיירים ושנתונים; פרסומים ספרותיים — יומנים, ספרי זכרונות, ספרות יפה; פרסומים 'חזותיים' — מפות, תצלומי אוויר, תחריטים, צילומים וציורים; 'ורליקטים' — שרידי תרבות חומרית מן התקופה הנחקרת, כגון בניינים ומיתקנים חקלאיים ותעשייתיים מסוגים שונים.

שפע המקורות בני התקופה, העוסקים בארץ-ישראל, מחייב אותנו להתייחס אליהם בזהירות ובביקורתיות רבה. על כך העמידנו ווילסון (J.G. Willson) הקונסול האמריקני בירושלים כבר בשנת 1881:¹

לא נמצאת בעולם כל ארץ אחרת, ששטחה דומה לפלשתינה, שעליה נכתב כה רבות בעוד שהידוע עליה באמת כה מועט.

בני אדם מעטים נותרו בה די זמן לעריכת תצפיות ודו"חות, או להבנת התכונות המיוחדות של האנשים, או העובדות שתועדו בתקופות השונות, פניקים, עברים, פרסים, מקדונים, רומים, סרצנים וצלבנים.

כל סופר מעתיק את הצהרות קודמיו, והנוסעים הנשארים אך ימים ספורים שואבים את המידע שלהם ממורי דרך מקומיים שידיעת האנגלית או הצרפתית שלהם דלה, ובשל רפיון המוח המזרחי אינם מבחינים בין עובדה ובדיה.

* נוסח אנגלי רחב יותר של מאמר זה, בצירוף חמש תעודות, ראה אור בקובץ דלהלן: Ruth Kark, 'Annual Reports of United States Consuls in the Holy Land as a Source for the Study of 19th-Century-Eretz Israel', in: Moshe Davis (ed.), *With Eyes Toward Zion*, Vol. II, Praeger, New York 1986, pp. 127-177. המאמר מובא כאן באדיבותו של פרופ' דייוויס. תודתי לג'ידי י'ש וראובן עמיתי על עזרתם בפיענוח התעודות.

1 J.G. Willson, U.S. Consul, Jerusalem, to Robert R. Taft, Assistant Secretary of State, Washington, Oct. 7th, 1881, United States National Archives (USNA) Record Group 84, Jerusalem, T471

העיתונים האנגליים והאמריקנים, חילוניים ודתיים, מלאים פריטי חדשות והצהרות מפליאות שביסוסן מועט או אפסי. אמנם רבים אינם מסוגלים לפרש את פלשתנה משום ההרגל לפרש אירועים היסטוריים של ההווה באור הנבואות שלא התגשמו, על מנת למצוא חיזוקים לתיאוריות הפוליטיות והתיאולוגיות המוזרות שלהם. הגיון מוליך שולל את השיפוט, הרגש שולט בצווי ההגיון, וקדחת הציפיות מייחסת לכל אירוע המתרחש בפלשתנה חשיבות שמעבר לחשיבותו המעשית.

להלן, בכוונתי לדון באורח יותר מפורט באחד המקורות הגנזים בארכיון הלאומי של ארצות-הברית, בדינים וחשבונות שנשלחו על-ידי הקונסולים האמריקנים בירושלים ועל-ידי קונסולי המשנה ביפו ובחיפה למחלקת המדינה בווינגטון, בין השנים 1859-1917.² אנסה לבחון את הרקע לפעילות הקונסולים ולכתיבת הדו"חות, לבדוק את תוכנם מצד עצמם ובהשוואה לדיווחים קונסולריים של מדינות אחרות. ולבסוף לנסות לקבוע את ערכם כמקור לחקר גורמים, מאפיינים ותהליכים הנוגעים לארץ-ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית.

הרקע לפעילות הקונסולרית האמריקנית במאה הי"ט

עיקר הקשרים בין אמריקה והאימפריה העות'מאנית במחצית הראשונה של המאה הי"ט לא היו פוליטיים אלא התקיימו על-ידי אנשים פרטיים, מיסיונרים, סוחרים, מלומדים וסופרים, פילנתרופים, מדענים, מהנדסים והרפתקנים.³ מנקודת ראות פוליטית היה האינטרס של אמריקה באימפריה העות'מאנית במשך כל המאה הי"ט לעמוד מרחוק ולשמור מרחק, וכדרך כלל נקטה מדיניות של אי-מעורבות ונייטרליות.

גישה זו מצאה ביטוי באשגור של הקונסול האמריקני בירושלים ריצ'רד בירדסלי (Richard Beardsley) משנת 1871:

... ארצות-הברית אינן חשודות כבעלות מזימות פוליטיות כאומות האירופיות. אנו חסרי עניין ישיר בשאלה המזרחית.⁴

2 בארכיון הלאומי של ארצות-הברית (United States National Archives, Washington D.C.) מצויות ארבע סדרות של התכתבויות הנוגעות לארץ-ישראל בתקופה הנדונה: (a) Correspondence and Reports of U.S. Consuls in Jerusalem, 1856-1906; (b) Letters and Reports from diplomatic and Consular officials as well as State Department Correspondence, 1910-1929; (c) Correspondence and Reports of U.S. Consular Agents in Jaffa, 1866-1917; (d) Correspondence and reports of U.S. Consular Agents in Haifa, 1872-1917. לפרטים נוספים ראה: M. Davis (ed.), *Guide for American Holy Land Studies, Specimen Pages*, Jerusalem 1973, pp. 42-50; N.M. Kaganoff (ed.), *Guide to America — Holy Land Studies*, I-III, New-York 1980-1983; M. Kaufman & M. Levine (eds.), *Guide to America — Holy Land Studies*, IV, New-York 1984; M.L. Gustafson, 'Records in the National Archives Relating to America and the Holy Land', M. Davis (ed.), *With Eyes Toward Zion*, I, New York 1977 [להלן: Davis 1977].

3 D.H. Finnie, *Pioneers East: The Early American Experience in the Middle East*, Cambridge Mass. 1967, p. 3; N.M. Kaganoff, 'Observation on America-Holy Land Relations in the Period Before World War I', in: Davis 1977, p. 81; R.T. Handy, ed., *The Holy Land in American Protestant Life, 1800-1948*, New York 1981, pp. xi-xxv.

4 בירדסלי (R. Beardsley), הקונסול האמריקני בירושלים, דוח שנתי לעוזר שני של מזכיר המדינה בווינגטון מיום 30 בספטמבר 1871, USNA, T471, ראה גם: Davis, R.H. Davison, 'The Search for Sources', in: Davis 1977, pp. 88-99.

בית הקונסוליה
האמריקנית
בעיר העתיקה, 1878

ברם, למעשה התנהל כבר מתחילת המאה משא ומתן בין ארצות-הברית והשער העליון להסכם ידידות וסחר, ובמאי 1830 נחתם החוזה שהעניק לאמריקנים זכויות יתר בדומה לקפיטולציות שמהן נהנו המעצמות האירופיות. ואכן משנת 1831 החלו להתמנות נושאי תפקידים רשמיים אמריקנים באימפריה, ובראשם הנציג בקונסטנטינופול.⁵ קונסולים באלכסנדריה, ביירות ואזמיר. בפעילות הקונסולרית בארץ-ישראל ניתן להבחין שתי תקופות עיקריות: תקופת הביניים (1856-1831) ותקופת ההתערבות (1856-1917).

בתקופת הביניים בלטה גישתו הכללית של הקונגרס, שלא לתמוך בשירות קונסולרי נרחב בתורכיה, וסוכנים קונסולריים שישבו בירושלים, יפו ורמלה, פעלו באורח בלתי סדיר במרכז ארץ-ישראל. אלו היו תושבים מקומיים (למשל, דוד גרמון מרמלה) בעלי אזרחות זרה לא אמריקנית, אשר לא קיבלו כל משכורת ושירותו באורח בלתי משביע רצון את הרשויות האמריקניות אמנם במאי 1844 מינה הסינט את וורדר קרסון (Warder Cresson) האמריקני כקונסול בירושלים,⁵ אולם מינוי זה לא אושר והמצב חזר לקדמותו. על צפון הארץ היה ממונה שסו (J. Chasseaud), הקונסול של ביירות.

משנת 1856 ואילך ניכרת גישה חדשה. אמריקה ייסדה באורח רשמי אזורי קונסולריים נפרדים בארץ-ישראל וסוריה; זה של ארץ-ישראל כלל את מרכז הארץ ודרומה, אך הגליל והסוכנות הקונסולרית שנפתחה בחיפה הוכפפו לסוריה. למרות החלוקה המוגדרת שרר במקרים רבים

5 F.E. Manuel, *The Realities of American-Palestine Relations*, Washington 1949, pp. 6-12. ראה גם: ר' ברטור, 'פרשיות נבחרות ביחסי הקונסוליה האמריקנית בירושלים עם הקהילה היהודית במאה הי"ט, 1856-1906', קתדרה, 5 (תשרי תשל"ח), עמ' 109-111; הנ"ל, 'הסיוע הקונסולרי האמריקני ליישוב היהודי בארץ-ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית עד למלחמת העולם הראשונה, 1856-1914', עבודה לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה של האוניברסיטה העברית, ירושלים תשמ"ב, עמ' 36-15.
*5 הערת המערכת: על וורדר קרסון ראה במאמרו של י" שביט לעיל, בחוברת זו.

E. Hardegg
United States Vice-Consul
at Jaffa & Jerusalem

חותם הקונסוליה וחתימתו של הארץ, קונסול-
המישנה האמריקני ביפו, אוקטובר 1873

ערבוב תחומים, ובייחוד במה שנוגע ליהודים, וכל ארץ-ישראל הוכפפה לקונסוליה בירושלים. כן מוננו לתפקיד הקונסול אזרחים אמריקנים כתשלום, ועליהם הוטל לעזור לתיירים ולצליינים. קונסולי המושנה ביפו ובחיפה היו לרוב תושבים מקומיים.⁶ ייתכן מאוד שיש לקשור עיתוי זה של מינוי הקונסול בירושלים (אוקטובר 1856) בהתגברות ההשפעה של המעצמות באימפריה העות'מאנית — לאחר סיומה של מלחמת קרים וחתימת חוזה פריס (סוף מארס 1856) — ובהתחזקות ההתעניינות הדתית וההיסטורית בארץ-ישראל.

הקונסוליה האמריקנית בירושלים הוקמה מאוחר יחסית. קדמו לה הקונסוליות מטעם בריטניה (1839), פרוסיה (1842), צרפת וסרדיניה (1843) ואוסטריה (1849). קונסוליות אלו פעלו על יסוד הסכמי הקפיטולציות והשפעתן הלכה והתחזקה במשך המאה הי"ט.⁷

מעמדם ושכרם של הסוכנים הקונסולריים האמריקנים בארץ-ישראל היה נמוך, והן יחסית לקונסולים זרים אחרים והן בהשוואה לאמריקנים אחרים שהיו בשירות דיפלומטי במזרח.⁸ בקונסוליה האמריקנית בירושלים שירתו במשך התקופה שבין 1856-1917 שישה-עשר קונסולים רשמיים ומספר נוסף של קונסולים-בפועל. רובם שהו בתפקיד תקופות קצרות שבין שנה לחמש שנים, פרט לקונסול סלה מריל ששירת שלוש תקופות נפרדות (וראה עליו להלן ובנספח).^{8*} הקונסולים בירושלים דיווחו ישירות למחלקת המדינה בווישינגטון כהבנתם, ולעיתים על-פי בקשות או הנחיות מיוחדות שקיבלו מווישינגטון. גם הסוכנים הקונסולריים ביפו, שהיו קשורים לקונסוליה בירושלים, דיווחו הן לירושלים והן ישירות למחלקת המדינה בווישינגטון. הסוכנים הקונסולריים של חיפה (במשך 19 שנים עד לשנת 1891 שירת בתפקיד זה יעקב שומאכר, גרמני

6 מנואל, לעיל, הערה 5; ברטור, שם, תשל"ח, עמ' 109-111; פיני, לעיל, הערה 3.

7 מ' אליאב, 'הקונסוליה האוסטרית בירושלים והיישוב היהודי', קתדרה, 18 (טבת תשמ"א), עמ' 73.

8 ג' היי (John Hay), סגן הקונסול האמריקני ביפו, דוח שנתי למחלקת המדינה בווישינגטון מיום 30 בספטמבר 1870, USNA, T471, מכתב ג' שומכר, סגן הקונסול האמריקני בחיפה לת"ר גיבסון (T.R. Gibson), הקונסול הכללי בביירות מיום 31 באוגוסט 1896, USNA, RG84 Haifa, גוסטפסון (לעיל, הערה 2), עמ' 135-136.

8* רשימה מלאה של קונסולי ארצות-הברית שכיהנו בירושלים במאה הי"ט ראה: מ' אליאב, רשימת קונסולים בירושלים בשלהי השלטון העות'מאני, קתדרה, 28 (תמוז תשמ"ג), עמ' 171-173.

חלקות נתינים אמריקנים (מסומנים בדגל ארצות-הברית ותורן) במושב הגרמנית בחיפה, 1869. המפה הוכנה על-ידי יעקב שומאכר. חוף הים — למטה, הכרמל — למעלה

SITUATIONS PLAN von der DEUTSCHEN COLONIE bei HAIFA, resp. "Tempel Station" Erster Grundstein (zum Gemeindehaus) gelegt Oct. 1869.)

Ausdehnung der Colonie nach Osten.
Projectirte Verbindung mit der Haupt-
richtung nach Ninnareth, Naplus, Jerusalem,
Hamas und Jaffa-Str. u.
a. Stationen von hier, "Hammageton" in
der Ebene.

Sketch of the German-American Colony and Mission-
Station of "The Temple Society," near Caifa, at the foot
of Mount Carmel, Palestine.

The Colony numbers 170 souls; has a German and
Arabian School where the German, English, French and
Arabic languages are taught; also all useful knowledge
and practical sciences. At the same time an opportunity
is offered the students—especially to the natives—to learn
the various trades.

A director (G. D. Harberg) and a board of seven
trustees sustain the affairs of the Colony and Mission-
Station.

EXPLANATIONS

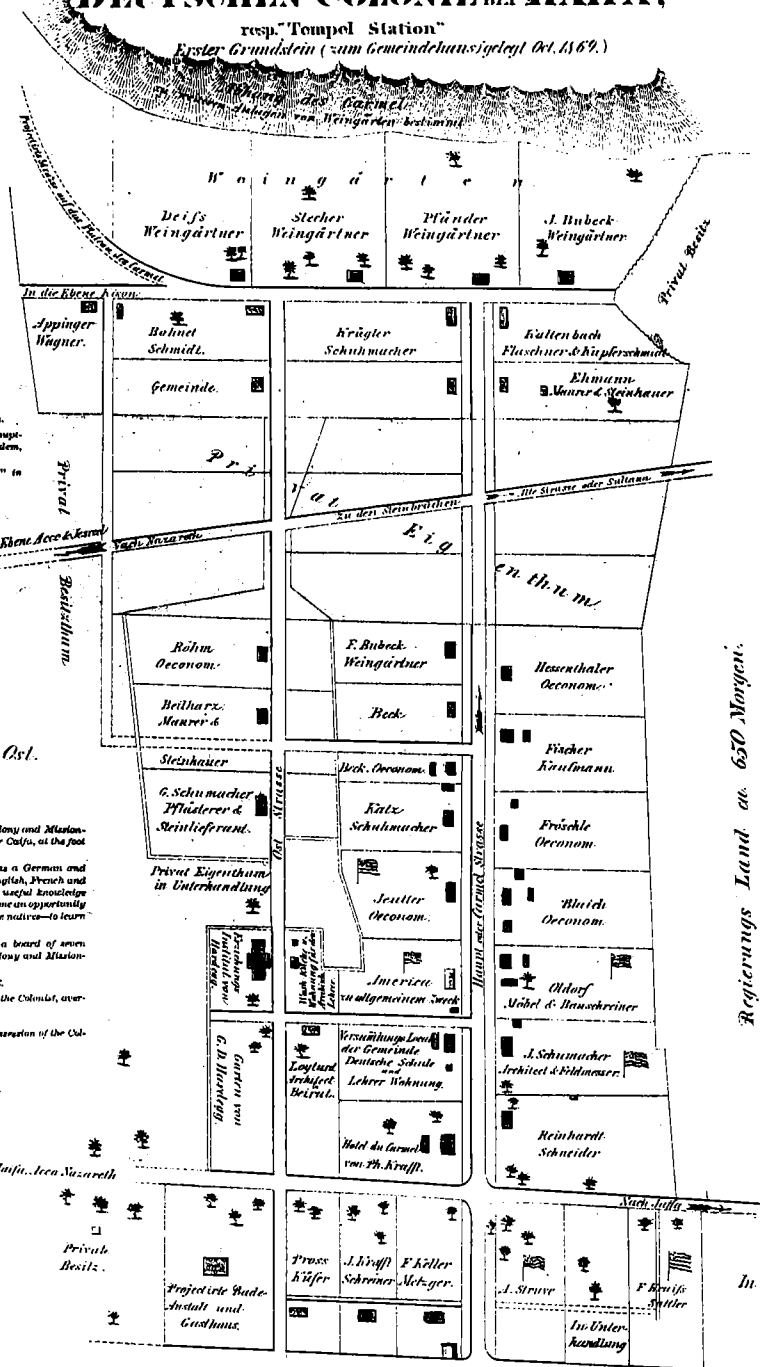
□ Building Lots and Gardens of the Colony, aver-
age size 1/2 of an acre.

■ Private property not yet in possession of the Col-
ony, purchase in negotiation.

□ Government Land.

■ Property of American Citizens.

115

Die Gemeinde zählt ca. 170 Seelen; besitzt 1 Deutsche
und Arabische Schule, lehrt deutsche, englische, franz. &
arabische Sprachen, verbindet damit alle nützlich, & vorteil-
reichen Wissenschaften und gibt Gelegenheit die in
der Gemeinde verbreiteten Handwerke zu erlernen.
Die Leitung der Colonie wird gehandhabt durch den
Vorstand G. D. Harberg und den Gemeinderath, be-
stehend aus 7 Gliedern.

MITTEL MEER ODER BUCHT VON ACCO & HAIFA

אמריקני, איש המושבה הגרמנית) היו כפופים לקונסול האמריקני בביירות והפנו אליו את דיווחיהם. בנוסף לדיווח התמצו תפקידיהם העיקריים של הקונסולים וסוכניהם בטיפול בתושבים אמריקנים ובתיירים ונוסעים מאמריקה, בשמירה על בטחונם ועל רכושם, בשמירה על זכויותיהם המשפטיות, ובהשתדלות למתן אישורים והיתרים.⁹

הדינים וחשבונות השנתיים נשלחו על-ידי הקונסולים בירושלים כמעט מדי שנה. בשנות השישים והשבעים של המאה הקודמת הם נכתבו לרוב בסוף ספטמבר, ובשנות השמונים והתשעים נכתבו באוקטובר, בנובמבר ואפילו בדצמבר. לעיתים נכללו בהם תוספות או דינים וחשבונות מיוחדים שנערכו על-ידי סגני הקונסוליה האמריקנית ביפו. בנוסף לדוח השנתי – ואולי כתחליף לו – נשלחו לעיתים דוחות בנושאים מוגדרים יותר, ביניהם דוחות מסחריים, פוליטיים ועוד.

הדוחות הראשונים היו קצרים יחסית ודנו ברפרוף בנושאים רבים מאוד. בתקופת שירותם של הקונסולים וילסון, סלה מריל (Selah Merrill) והנרי גילמן (Henry Gillman) בשנים 1877-1891, גדל היקפם של הדוחות השנתיים. הללו הירבו בדיווחים מפורטים גם בנושאים מיוחדים כגון: פעילויות עסקיות, מימון וסחר; שיטות השקיה; יהודים ומושבות יהודיות. נסקור עתה את תוכנם של הדוחות השנתיים המיוחדים הללו.

סקירת תוכנם של הדוחות השנתיים והמיוחדים¹⁰

בבדיקה שיטתית של הדינים וחשבונות מתברר, כי הם עוסקים בארבעה נושאים מרכזיים: ממשל ופוליטיקה, אוכלוסייה, יישוב והתיישבות וכלכלה. נסקור את מגוון הנושאים ונושאי המשנה שעליהם דיווחו הקונסולים:

מימשל ופוליטיקה

נושא זה מתרכז בשלושה נושאי משנה. הראשון שבהם, הממשל העות'מאני, עוסק במושלים, מינהל, בטחון, צבא ומשטרה, עירייה, בתי-דין, מיסוי ורווחים מהמחוז, דואר וטלגרף תורכי, תופעות של אזלת יד בממשל ובקשיש, תוכניות פיתוח ורפורמות. נושא שני עוסק בקשרים שבין הקונסוליה האמריקנית וקונסוליות זרות, ובו נדונים פעולותיה של הקונסוליה האמריקנית, שגר הקונסול, חובותיו וזכויותיו, נושאי תפקידים אחרים בקונסוליה, בית הקונסוליה, נתינים אמריקנים, מתן חסות ליהודים, ופעולת קונסולים של מעצמות אחרות. הנושא השלישי כולל דיווח על אירועים בינלאומיים, מלחמות, מעצמות, השאלה המזרחית, בריטניה, ועידת ברלין, תערוכה בפריס, ביקור יורש העצר הפרוסי בארץ-ישראל ועוד.

9 וילסון לטאפט (לעיל, הערה 1); ס' מריל, הקונסול האמריקני בירושלים, דו"ח מסחרי לא"ר אדי (Alvey R. Adee), עוזר שלישי של מזכיר המדינה בושינגטון מיום 15 בנובמבר 1884; ומריל לאדי מיום 2 בינואר 1885, USNA, T471

10 הסקירה מתייחסת בעיקר לסדרה המצויינת ב-(a) בהערה 2 לעיל, וכן אשגרים מחיפה המצויינים שם ב-(b).

May 6th, 1914. ח'מ"ה פלשתינה

Theodore Struve Esq.,
U.S. Consular Agent,
Haifa.

R May 8

Dear Sir,

I feel bound to complain to you on the irregular service of the Turkish telegraph office in Haifa.

Last Friday, before leaving for Beirut, I sent a message to be transmitted through the telegraph office of Haifa, worded as follows:

"Szold New-York. Everything fine, cereals hybrids remarkable, signed, Aaron." which message was to be read at the meeting of our Trustees, on May second.

Upon my return from Beirut, before yesterday, I was informed that telegrams to America could not be transmitted without authorization of the "Bash-Mudir" and that said authorization has not been obtained yet.

One easily understands the harm done us by this refusal of transmitting a message which was to reach a meeting of the Board of Trustees, and I hope that you will take up this matter so that no such negligences should repeat themselves.

Thanking you in advance, I am,

Yours sincerely,

*Went with Mr. Aaronsohn
to the Telegraph Office
where the Mudir advised him self*

Aaronsohn
Managing Director.

תלונתו של אהרן אהרנסון בפני קונסול המישנה האמריקני סטרוב, על ליקויי שירות הטלגרף העות'מאני,

6 במאי 1914

אוכלוסייה

117

דיווח על סקטורים שונים של האוכלוסייה, עירוניים, פלחים ובדווים, עדות שונות ויחסיהן, כולל קהילות נוצרים ויהודים. בדיווח ישנם פרטים על גודלן של הקהילות היהודיות, על גזירות הממשל, על מצבן הכלכלי, על תנועת ההגירה, על החלוקה ועל חינוך. יש בו נתונים על מספרי אוכלוסייה, תיאור הגירות ותפרושת האוכלוסייה. הוא מתאר את אופי האוכלוסייה, סגנון חיי

ומתייחס גם לנושאי החינוך והבריאות: מגיפות, קרנטינה, רעב, סניטציה, בתי חולים, מרפאות, תרופות.

יישוב והתיישבות

בנושא זה מצויים סקירת המבנה הגיאוגרפי של ארץ-ישראל ותנאיה האקלימיים (גשם, טמפרטורה), תיאור מצב היישובים של הארץ בעבר ובהווה, תוך הדגשה של התופעה של נטישת כפרים וקרקעות. הקונסולים התמקדו במיוחד בהתיישבות של זרים בארץ-ישראל ובתוכניות התיישבות שונות. תשומת לב מיוחדת הוקדשה כמובן לנסינות ההתיישבות של אמריקנים, וקיימת תכתובת מפורטת בנושא המושבה של אדמס ביפו בשנות השישים, והמושבה האמריקנית בירושלים משנות השמונים ואילך. בין היתר הוזכרה גם ההתיישבות הגרמנית (הטמפלרים) והיהודית, היזמה בארטס (שם הצטרפה אל ג'ון משולם קבוצה של אמריקנים בהנהגתה של קלורינדה מיינור מפילדלפיה) ותוכניתו של לורנס אוליפנט ליישוב יהודים בארץ-ישראל המזרחית. בנושא ההתפתחות העירונית — בעיקר דיווח על ירושלים, יפו וחיפה — הודגשה תרומת הנוצרים המקומיים והזרים האחרים, כולל המנזרים והמיסיונים, להתפתחות. הקונסולים מצאו לנחוצה אף למסור על החקר המדעי של ארץ-ישראל והחפירות הארכיאולוגיות: החברה האמריקנית לחקר ארץ-ישראל, קונדר, ותגליות סוחר-העתיקות הירושלמי מוזס וילהלם שפירא (שחלק מהעתיקות שסחר בהן נתגלו כזיופים).

כלכלת הארץ

בנושא זה הדיווח מפורט במיוחד, והוא כולל נושאים ונושאי משנה רבים. אחד מן המרכזיים שבהם הוא החקלאות — הפוטנציאל החקלאי של הארץ, יבולים, מחירים, נזקי חקלאות (ארבה, בצורת), מים (זמינות, שיטות השקיה), מצב הפלח והוצאות קיומו וכן אופי המשק ושיטות הגידול; משק בעלי חיים — כבשים וצמר, בקר, זבל; משק שלחין — גנים מושקים, הדלים, כותנה, אורז וסוכר, ומשק בעל — חיטה, שעורה, דורה, טבק, לקריץ, זיתים, תאנים וגפנים. בענף המלאכה והתעשייה תוארו הייצור והשימושים של שמן שומשום, סבון, צמר ובד, חפצי קודש, נעליים, עורות וקרח. נעשה נסיון לבדוק משאבים מסוימים הקיימים בארץ, הן של קרקעות — בעלות בכפרים, זמינות לקנייה, יוזמה והון ומישכון קרקע — והן אוצרות טבעיים כפחם, פחם עץ, מלח, עופרת ואבץ.

נושא חשוב אחר היה הסחר והשיווק. הדיווחים מוסרים תיאור מה על סחר הפנים ותיאור יותר מפורט של סחר החוץ — יבוא ויצוא של מוצרים שונים, מכסים, קווי ספנות ואפשרויות סחר עם אמריקה, כולל סחר בנפט, והשקעה בארץ-ישראל. לדיווח נלווים לעיתים תיאורים של חידושים טכנולוגיים — מיכון חקלאי, דרכי עגלות, עגלות, רכבות — והערכה של כדאיות הייבוא מאמריקה של מכוונות חקלאיות, מטחנות, מכוונות תפירה, תנורים, עץ ועוד.

כמרכן נמצא חומר ניכר בנושאי כספים — שערי מטבע, פירות המטבע התורכי, שיעורי ריבית, מתווכים ומלווי כספים, מתן וקבלת משכנתאות והשקעות הון; תחבורה — גמלים, דרכים,

מסילות-ברזל, נמלים, תעלות שיט, זכיונות ופיתוח; דואר וטלגרף; בנייה — היקף הבנייה, רישוי, ריצוף וביוב, בעיקר בירושלים; צליינות ותיירות — מספר המבקרים, הכנסות, אכנסיות, ובתי-מלון; ביטוח ומחירי מחיה.¹¹

(1) הדגמה מפורטת בנושאים נבחרים

שני דינים וחשבונות שנתיים שנכתבו על-ידי אנשים שונים בסוף שנות השישים של המאה הקודמת ישמש לנו דגם לדוחות כולם. הראשון נכתב על-ידי הקונסול האמריקני בירושלים ויקטור בובושה (Victor Beauboucher) ב-24 ביולי 1867 והשני על-ידי הקונסול בפועל לורנזו ג'ונסון (Lorenzo M. Johnson) ב-30 בספטמבר 1868. ג'ונסון, ששירת כסגן הקונסול האמריקני ביפו, כתב את דיווחו באמצע תקופת כהונתו של בובושה (דצמבר 1865-אוקטובר 1869) כאשר האחרון הושעה זמנית מתפקידו (27 בפברואר 1868-1 באוקטובר 1868) וג'ונסון שירת כמחליפו.¹² הדוח של ג'ונסון כפול בהיקפו מזה של בובושה, אולם בשניהם נכלל מגוון רחב של נושאים הנסקרים בקצרה. הכתיבה היא, כנראה, ספונטנית למחצה ובלתי שיטתית. שני האישים מדווחים על תיירות וצליינות, מיסוי כבד של הממשל העות'מאני, הקונסוליה בירושלים, דרך יפו-ירושלים, המושבה האמריקנית ביפו, החקלאות בארץ-ישראל ושיקום כנסיית הקבר בירושלים. ג'ונסון נוטה לפרט יותר בחלק מהנושאים.

ביתר הנושאים בולט ייחודו של הכותב. בובושה מתאר לשולחיו את שיפור מצב הבטחון בארץ, יחס הממשל לזרים ולקונסולים, הקהילות הלא מוסלמיות, נמל וסחר ביפו, שליטה במסחר של ערכים-נוצרים ושל יווניים, יוקר המחיה ושערי הכספים בירושלים. לעומת זאת מתייחס ג'ונסון למצב הפוליטי, לבדווים, ליבוא נפט וליצוא מוצרים חקלאיים, לסיור של אירופאים בעבר-הירדן, שנערך לראשונה ללא ליווי; כמרכן הוא מביא אינפורמציה הקשורה לירושלים — על בניית מגרש-הרוסים ובנייה פרטית נוספת מחוץ לחומה, חפירות ארכיאולוגיות, על אוכלוסיית העיר בכלל ועל היהודים בפרט ועל בית-הקברות האמריקני.¹³

(2) פוטנציאל הסחר עם אמריקה

נושא זה העסיק את רוב הקונסולים, אף שכמעט שלא היו קשרי סחר בין ארצות-הברית לארץ-ישראל. לעתים התייחסו לנושא בתגובה לבקשת מחלקת המדינה בווישינגטון,¹⁴ ולעתים ניסו מיוזמתם שלהם להסביר, מדוע לא קיימים קשרי סחר הדוקים בין אמריקה לארץ-ישראל. המרחק הגדול והחוסר של קו ספנות ישיר בין שתי הארצות גורמים ליוקר מופרז של המוצרים ומונעים

11 מריל לאדי מיום 5 ביולי 1884, USNA, T471.

12 על הרחתו של הקונסול בובושה והפרשה הקשורה בכך ראה: מ' אליאב, 'פרשת שרה שטיינברג', סיני סד (חשרי-חשון תשכ"ט), עמ' עח-פח.

13 סקירה קצרה על הדוח של ג'ונסון מופיעה אצל מנואל (לעיל, הערה 5), עמ' 13-14. נוסח מלא של דוחות בובושה וג'ונסון פורסם במאמרי באנגלית (הערות כוכב לעיל).

14 ה' גילמן (H. Gillman), הקונסול האמריקני בירושלים, דו"ח על כריית עופרת ואבץ, לו' וורטון (W. Wharton), עוזר מזכיר המדינה בווישינגטון מיום 3 באוקטובר 1890, USNA, T471; ג' שומכר, חיפה, דוח מסחרי על יבוא קמח למחלקת המדינה בווישינגטון מיום 20 בינואר 1894, USNA, RG84, Haifa.

הירקמות קשרים מסחריים ביניהן. ויקטור בובושה סבור כי עד לשנת 1867:
 ...no American merchant vessel has yet touched at Jaffa, neither would it be
 an advantage in the present state of things.¹⁵

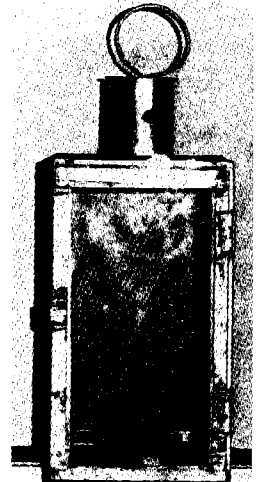
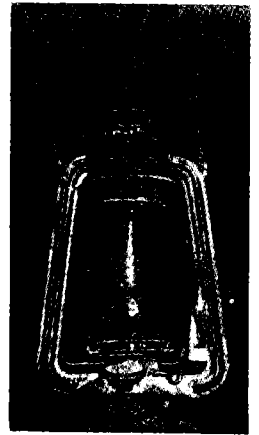
המצב אינו משתנה בהרבה עד לשנת 1881, אף-על-פי שבאותן שנים חל גידול אבסולוטי בהיקף
 הסחר ובמספר קווי הספנות הסדירים והספינות ששיטו בין אירופה לחופי ארץ-ישראל:¹⁶
 עם ארצות-הברית קיים אך סחר מועט. המרחק רב מדי, המשלוח עקיף ומחיר ההעברה
 בליברפול ואלכסנדריה מעיק מדי.

ברוח דומה דיווח הסוכן הקונסולרי בחיפה בשנת 1894, כי באין קו מסחרי ישיר של אניות
 מארצות-הברית לחופי סוריה, המחיר איננו בר תחרות.¹⁷
 בין הסחורות שאותן הומלץ לייבא מאמריקה לארץ-ישראל נמנו: כלים, מכשירים חקלאיים,
 מכונות, חומרי-גלם, מוצרי-עץ ומתכת, תרופות ומוצרי מזון.¹⁸

ברוח חיובית מתייחס לסיכוי הקונסול גילמן בדו"ח שנתי מ-1889:

מפי הנהלות מיושבות וסוכנויות נכונות שומעים, שניתן היה להמריץ ביקוש רב
 לסחורות שונות מתוצרת ארצות-הברית, ואף ליצור שוק לפריטים שעדיין לא הוצגו. אין
 ספק בעליונות אריגי הכותנה שלנו שהכול מכירים בה. אין כל סיבה שעם נציגות
 מתאימה יובטח חלק נכבד מהסחר. ערך אריגי הכותנה המיובאים לאזור זה מאנגליה
 מגיע ל-\$120,000 לשנה. הנני מקבל באורח קבוע דרישות בנושא זה מסוחרינו
 האמריקנים. לאלו ניתנת תשומת לב נמרצת וזהירה, בעשותי מה שבכוחי לזירוז הכנסת
 סוג זה ואחר של סחורות לשוק המקומי. הדין וחשבון שלי על יבוא אריגי כותנה למחוז
 זה, מיום 18 ביולי שעבר, מביא פריטים מלאים, כך שאין צורך שאוסיף דבר בנושא. בין
 יתר המוצרים, שימצאו כאן שוק טוב, נמנים מכונות תפירה, משאבות, מכשירים
 חקלאיים, כלי נגרות וכלים אחרים, תנורים וכיריים, כלי בישול, סכו"ם, כלי מתכת
 מסוגים שונים, מכונות החוסכות עמל, מנורות משופרות, תוצרת חדשנית, מנועים
 ודודים.¹⁹

פוטנציאל זה שתואר על-ידי הקונסולים לא מוצה במחצית השנייה של המאה הי"ט. היבוא
 מאמריקה לארץ-ישראל התמצה בפריטים בודדים בלבד, אשר יובאו ביוזמתם של אנשים פרטיים,
 רובם אירופאים או אמריקנים, לצריכתם הפרטית או לעסקיהם. פריטים אלו כללו מוצרים
 הקשורים בקידום טכנולוגי או מוצרי מותרות, כגון: מכונות חקלאיות, טחנות לטחינת חיטה

פנסי קרוסין בירושלים
 במאה הי"ט

15 ו' בובושה, הקונסול האמריקני בירושלים, לו"ה סיורארד (W.H. Seward), מזכיר המדינה בושינגטון מיום 24 ביולי 1867, USNA, T471.

16 ר' קרק, 'השינוי במעמד ערי החוף בארץ ישראל במאה הי"ט', בתוך: ב' קדר (עורך), הסחר בארץ ישראל לתקופותיה, יד יצחק בן-צבי (כדפוס).

17 וילסון לטאפט (לעיל, הערה 1), שומכר למחלקת המדינה (לעיל, הערה 14).
 18 ג' ג' וילסון (J.G. Willson), דוח על רפורמות תורכיות ושירותים מסחריים בין פלשתינה וארצות-הברית לפ"ו סיורארד, עוזר מזכיר המדינה בושינגטון מיום 10 במאי 1879, USNA, T471; מריל לאדי (לעיל, הערה 9); גילמן לפורטר (J.D. Porter), עוזר מזכיר המדינה בושינגטון מיום 16 בדצמבר 1886 ומיום 21 בנובמבר 1887, USNA, T471; גילמן לוורטון (לעיל, הערה 14); שומכר, חיפה למחלקת המדינה בושינגטון מיום 20 בינואר 1894, USNA, RG84, Haifa.

19 גילמן לוורטון מיום 17 בדצמבר 1889, USNA, T471.

ולנסירת עץ זית, מנועי קיטור, מכונות-תפירה, מוצרי ברזל, רובים, וכן מוצרי מזון, כגון, קמח, כשר כבוש, פירות מיובשים ועוד.²⁰

בשנות השבעים נעשה ניסיון של Duisberg & Co, חברה בבעלות אירופאית בירושלים, שלה היו סניפים גם ביפו ובחיפה, לייבא לארץ מוצרים שונים מאמריקה דרך ליברפול; אולם לדברי מר דואיסברג ההוצאות היו כה גדולות, שהם מנעו כל מחשבה על הזמנה נוספת, אם לא יפתח קו ספנות ישיר מאמריקה לאלכסנדריה או ביירות. פרט לזה מוסיף הקונסול המדוות, כי קיימות מגבלות נוספות לסחר הנובעות מעונייה של האוכלוסייה המקומית, מחוסר בחנויות טובות, מהצורך לפצות פקידים רבים ב'בקשיש' ומהנזקים בפועל הנגרמים לסחורות המיובאות בנמל ובמכס.²¹ בשנות השמונים ביקר בארץ סוכן של חברת הביטוח New York Life Insurance, הוא ערך פוליסות רבות ויקרות, והופתע מכמות העסקות הזמינה.²²

בתחום אחד התקיים קשר מסחרי רצוף של למעלה מעשרים שנה בין אמריקה לארץ-ישראל. היה זה, עד כמה שהדבר נראה מוזר היום, יבוא נפט לשימוש ביתי (קרוסין) מאמריקה. הקרוסין, שאותו החלו לייצר רק באמצע המאה הקודמת, הוכנס לארץ כמוצר-צריכה ביתי, בעיקר לתאורה, בשנים 1865-1866.²³ עד לסוף שנות השבעים יובא הקרוסין בכמויות הולכות וגדלות מאמריקה בלבד, באמצעות ספינות מפרש לביירות ואלכסנדריה. הוא שווק בפחים בני 5 גלון, שהיו ארוזים שניים שניים בתיבת עץ. לפחים ולתיבות העץ הריקות נמצאו שימושים משניים מגוונים ביותר.²⁴ לאחר מלחמת רוסיה-תורכיה (1877-1878), וסיפוח עיר הנמל באטום לרוסיה, החלה האחרונה להתחרות ביבוא האמריקני לארץ-ישראל, אף-על-פי שאיכותו של הנפט הרוסי היתה, לפי דברי הקונסולים, נמוכה בהרבה משל האמריקני. על תופעה זו והסיבות ל'חיסול' יבוא הנפט האמריקני לארץ אנו למדים ממספר דוחות קונסולריים מסוף שנות השמונים:

ידו הגוברת של הנפט הרוסי על זה האמריקני הינה עובדה מצערת בתוצאות המסחריות של השנה. הגידול המהיר בביקוש לנפט אמריקני כפי שהוצג בדו"ח השנתי החולף, כשהמכירות הגיעו ל-\$36,400, בהשוואה ל-\$22,000 בשנה שקדמה לכך, היה לתקווה שנתבדתה. על-פי הנספח של הכנסות מיבוא נראה כי השנה 'נפלו' המכירות ל-\$1,560 בעוד שיבוא הנפט הרוסי עלה ל-\$38,376. אין לייחס תוצאה זו בלבדית לצורך בדאגה למשלוח המוצרים הטובים ביותר מארצות-הברית, ולשמירה על מחיר נמוך ככל הניתן עקב מכירה בתשלום הוגן, כפי שהומלץ בדין וחשבון הקודם שלי. יתרונותיה של רוסיה בתחרות זו ברורות. קרבתה הרבה יותר לשוק זה היא כשלעצמה מהווה יתרון שקשה להתגבר עליו. בנוסף לכך שופרה בהרבה איכות הנפט הרוסי והוא נמכר במחיר זול ב-

20 וילסון לפ"ו סיוארד (לעיל, הערה 18); וילסון להיי מיום 8 באוקטובר 1880; מריל לאדי מיום 10 באוקטובר 1882, USNA, T471; שומכר, חיפה, לקונסול האמריקני בביירות מיום 17 באוגוסט 1898, USNA, RG84, Haifa.

21 וילסון לטאפט מיום 10 במאי 1879, USNA, T471.

22 גילמן לפורטר מיום 21 בנובמבר 1887 (לעיל, הערה 18).

23 ש' אביצור, נמל יפו בגאותו ובשקיעתו, 1865-1965, תל-אביב 1972, עמ' 50-52.

24 ל"מ ג'ונסון (Lorenzo M. Johnson), סגן קונסול וקונסול אמריקני בפועל בירושלים, דוח שנתי לו"ה סיוארד מיום 30 בספטמבר 1868, USNA, T471; דוח וילסון לו' האנטר (W. Hunter), עוזר שני של מזכיר המדינה בווינגטון מיום 5 באוקטובר 1878 ומיום 4 באוקטובר 1879, USNA, T471; וילסון להיי (לעיל, הערה 20); מריל לפורטר מיום 10 בנובמבר 1885, USNA, T471.

שמן אדמה אמריקני VACUUM OIL COMPANY

זהו שמן האדמה מהמין היותר טוב. ישננה עד היום
כלם רואים בו חומר הרבה יותר נעלה משאר החמרים
הידועים בשם יפמ.

שמן אדמה זה נתן הארה מצינה ונפלאה. אם ישתמש
בו להניע מכונות. הרי יתן תמיד ישעה שר עבודה מיותרת
מכל שמן אדמה אחר. מחירו יזול אם יקנו מדה רבה בבת אחת.
לשעת ההארה שלמה פייגנולר. במשרד האמת.

פרסומת ל'שמן האדמה האמריקני' (קרוסין)
לשימוש ביתי בעיתון 'האמת', ה' בחשוון תרע"ב

MEMORANDUM

VON
DUISBERG, BREISCH & Co.
JAFPA, PALESTINA.

JAFPA, 2 Avut 1881.
Annen Sam. Hersch Anstam
Quikref. Jafail.

נייר המכתבים של חברת הייבוא 'דואיסברג'
וברייש, יפו 1881

15-12 אחוזים מן הנפט האמריקני. בקצרה, הובלנו בענף יבוא זה בעבר משום
ההתנגדות הטבעית לאיכותו הגרועה של הנפט שנשלח לכאן על-ידי המשווקים הרוסים,
ועתה דאגו לשפר את איכותו.²⁵

יבוא הנפט מאמריקה ירד על-פי אותם מקורות מסך של קרוב לארבעים אלף דולר לשנה באמצע
שנות השמונים לפחות מאלפיים דולר בסופן. יבוא הנפט לארץ הלך וגדל בכמותו וערכו עד
למלחמת-העולם הראשונה. בנוסף לשימושו הביתי, הוכנס הנפט אף למעגל הייצור כדלק
למנועים למשאבות ולטחנות-קמח. בשנת 1913 יובא קרוסין לנמל יפו בסכום שעלה על ארבע
מאות אלף דולר, אולם לאמריקה לא היה עוד חלק בענף זה.²⁶

122

25 גילמן לפורטר מיום 21 בנובמבר 1887 (לעיל, הערה 18). ראה גם: גילמן לפורטר מיום 16 בדצמבר 1886 (לעיל, הערה 18), וגילמן לורטר מיום 17 בדצמבר 1889 ומיום 21 באוקטובר 1890, USNA, T471.
26 אשגרים לעיל, הערה 25; אביצור, לעיל, הערה 23.

נערכו אף נסיונות מועטים של יצוא מוצרים ארץ-ישראליים לאמריקה בסוף המאה הקודמת, בעיקר חפצים בעלי ערך דתי וסנטימנטלי, שיוצרו בבית-לחם ובירושלים. שיווקם התבסס על ההתעניינות הגוברת בארץ-ישראל. יוצאו חפצים מעץ זית ומאם הפנינה, אגרטלים מאבן ים המלח, דוגמאות מוצרי עץ, מינרלים מקומיים ויין. אף נעשה נסיון לייצא תפוזים מיפו לניו-יורק. סך כל היצוא היה מועט ובשנת 1884-1885 הגיע ערכו מן האזור הקונסולרי של ירושלים לארבעת אלפים וחמש מאות דולר בלבד.²⁷

התעודות הקונסולריות העוסקות בפוטנציאל הסחר והמתארות את הסחר שהתנהל בין אמריקה לארץ-ישראל מהוות פרק מעניין ביותר בגיאוגרפיה ובהיסטוריה כלכלית. הן מראות כי בעוד שמדינות אירופאיות כמו בריטניה, גרמניה ורוסיה הגבירו בעשורים האחרונים של השלטון העות'מאני את קשרי הסחר שלהן עם ארץ-ישראל, עשתה ארצות-הברית מעט מאוד בנדון.²⁸ מדיניות זו משקפת את חוסר העניין המדיני והכלכלי העקבי של הממשל וקהיליית העסקים האמריקנית באימפריה העות'מאנית בכלל ובארץ-ישראל בפרט.²⁹

הערכת הדוחות במקור ללימוד ארץ-ישראל של המאה הי"ט

דעות קדומות של המדווחים

כיצד יש להעריך את הדינים וחשבונות שבהם עסקנו? האפשר לסמוך עליהם כעל מקור מהימן, או יש להימנע מלחפש בהם אמת היסטורית אובייקטיבית? שתי גישות לנושא. האחת, דעתו האוהדת של מנואל:

...from time to time these agents of a young democracy at the other end of the world sent objective intelligence of the land.

והאחרת, דעתו המסויגת של ג'ורג' קלארק:

...since all historical judgements involve persons and points of view, one is as good as another and there is no 'objective' historical truth.³⁰

נראה לי שבכל שימוש למחקר גיאוגרפי-היסטורי שיעשה בדוחות אלו, עלינו להביא בחשבון את אישיותם של הקונסולים שכתבו אותם. דעותיהם הקדומות, הטיותיהם האישיות והשקפת העולם האמריקנית שלהם ביחס ל-'Orient' — עשויים להשפיע עליהם בקריאת המפה ובדיווח לשולחיהם. כך, למשל, מכנה לורנזו ג'ונסון את הבודווים בשם 'Oriental savages',³¹ וג'ון היי רואה את התושבים המקומיים כנחותים מהנוצרים:

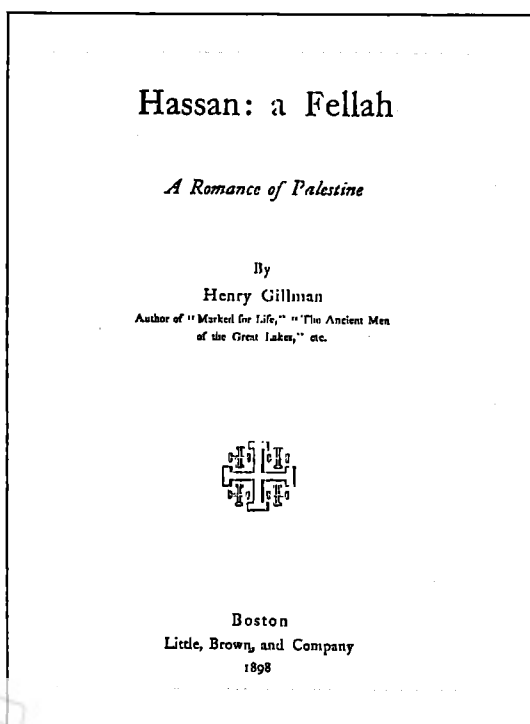
27 וילסון לטאפט (לעיל, הערה 1); מריל לאדי מיום 14 ביולי 1884 ומריל לפורטר מיום 10 בנובמבר 1885, USNA, T471. מבית-החרושת של סטרוב (Struve) בחיפה ייצאו לאמריקה סכין.

28 לנתונים השוואתיים ראה: אביצור (לעיל, הערה 23), עמ' 62-63 ולוחות 2 ו-14. על התעניינות מחלקת המדינה ומשרד החקלאות האמריקאי בבחינת אפשרויות השיווק של מוצרים אמריקניים בסוריה ובארץ-ישראל, ראה דיווחי גוטליב שומכר, הסוכן הקונסולרי האמריקני בחיפה, מתאריכים 1.1.1894-16.2.1895, USNA, RG84, Haifa.

29 M. Ma'oz, 'America and the Holy Land During the Ottoman Period', in: Davis 1977, pp. 66-67. ראה גם: קגנוף ודייוויסון, לעיל, הערות 3, 4.

30 מנואל (לעיל, הערה 5), עמ' 12 וסיר ג'ורג' קלארק בתוך: E.H. Carr, *What is History?*, London 1971, p. 8.

31 ג'ונסון לסיראוד (לעיל, הערה 24), וגוסטפסון (לעיל, הערה 2), עמ' 135-137.

רות קרק

שער ספרו של הנרי גילמן, הקונסול האמריקני השנים-עשר בירושלים (1886-1891). הספר עוסק בנסיגונו בארץ-ישראל

...a noted fact throughout the East, that the Mahometans are gradually decreasing in number and lack that energy of character and enterprise which the native Christian population possess in a marked degree...³²

התפישה של ה-"immoveable East" והשפעתו הרעה מקובלת אף על וילסון:

Meanwhile all things continue as they were. The Orient is unchanged and apparently unchangeable... The European Residents become orientalized, enfeebled, and sooner or later yield to the dominant Arabic influence and tendencies.³³

הנרי גילמן הבחין ב-"Fatalism of the East" והסביר את מצבם העלוב ועוניים של הפלחים בארץ-ישראל:

...an almost sublime reliance upon Providence, attributing everything that befalls them, whether good or evil to 'the will of God', and doing little or nothing to arrest the consequences of adverse circumstances.³⁴

דעות קדומות נגד יהודים

נושאים נוספים שבהם היה משקל לרקעם האישי של הקונסולים והשפיע עליהם בקבלת החלטות

124

32 היי למחלקת המדינה (לעיל, הערה 8).

33 וילסון לטאפט מיום 7 ביולי 1881, USNA, T471.

34 גילמן לוורטון מיום 21 באוקטובר 1890, USNA, T471.

ועל דיווחן, קשורים, כפי שצינו ברטור ודודמן, ליהודים ולהתיישבות האמריקנית.³⁵ הדוגמה הטובה ביותר להבעת דעות סובייקטיביות הינו הקונסול סלה מריל. סלה מריל נולד בשנת 1837 בקונטיקאט שבצפון אמריקה. הוא השלים תואר דוקטור בתיאולוגיה, ושירת במלחמת האזרחים ככהן-דת בצבא ארצות-הברית. מריל הורה עברית בסמינר התיאולוגי באנדובר שבמסצ'וסטס ופרסם חיבור על 'הגליל בימיו של ישו'.³⁶ בשנת 1874 מונה לארכיאולוג החברה האמריקנית לחקר ארץ-ישראל, ושנה לאחר מכן הפליג מטעמה למזרח התיכון.

בין השנים 1875-1877 השתתף מריל בארבע משלחות חקר של החברה, שהתמקדו ברובן בעבר-הירדן. עם סיום העבודה שב לאמריקה, הועסק על-ידי החברה בכתיבת דוחות ובהכנת מפות הסקר. באותה עת אף הכין לדפוס את ספרו 'מזרחתה לירדן'.³⁷

בשנת 1882 מונה למשרת הקונסול האמריקני בירושלים, וכיהן במשרה זו עד 1884. לאחר היעדרות של שש שנים שב לכהונה זו ב-1891, והמשיך בה כמעט ברציפות עד שנת 1906. בסך הכול שימש קונסול בירושלים במשך קרוב לשש-עשרה שנים. משנות השבעים ואילך חיבר מריל ספרי מסע ומחקרים על ארץ-ישראל בעבר ובהווה. חרף היותו בוגר סמינר תיאולוגי העדיף לא להשתמש בתואר הדתי שלו והדגיש את היותו מדען, חוקר טבע וסייר. הוא ראה עצמו כבעל סמכות לדון בנושאים עתיקים כחדשים, העוסקים בארץ-ישראל ובמזרח הקרוב. מתוך אמונה שהוא האיש הבקיא ביותר בנושא 'יהודים ומושבות יהודיות בארץ-ישראל', נחלץ סלה מריל לכתוב דין-וחשבון מפורט בנושא זה, למחלקת המדינה בושינגטון (ראה נספח להלן).

עוד ב-1883 כהונתו הראשונה כקונסול, שהקבילה לתחילת העלייה הראשונה, הביע מריל ספקות רבים באשר לסיכויי הצלחתה. גם בתקופת כהונתו השנייה בירושלים בשנת 1891, שהתאפיינה בפעילות ציונית נמרצת של אלפי עולי 'עליית טיומקין', ובנסיון לרכישת שטחי קרקע גדולים מאוד בארץ, כדי לייסד עשרות מושבות יהודיות עצמאיות — הטיל מריל ספק ביכולתם של היהודים.³⁸

הפעילות הציונית, שנבעה בעיקר מיוזמתם של 'חובבי ציון' ברוסיה, ושנתמכה אף על-ידי חוגים נוצריים ויהודיים באירופה ובאמריקה, אשר דגלו בהתלהבות ברעיון של שיבת היהודים לארצם — היתה לצנינים בעיניו של מריל, והוא גמר בלבו לדווח לממונים עליו. בדיווחו מ-3 באוקטובר 1891, על רקע פעילותו של בלקסטון,³⁸ הוא מבקש להעמיד את המצב על 'דיוקו', מנקודת ראייה של 'תכונותיהם האמיתיות של היהודים', שהזנחה לטענתו על-ידי ידידיהם, והוא מתאר בהרחבה את הנעשה בארץ. הדוח כולל מידע בנושאים רבים, כגון: הסיבות לבואם ולעזיבתם של היהודים את ארץ-ישראל. מספרם ביישובים העירוניים ובמושבות, השגשוג בקרקעות, עמדת הממשל העות'מאני בנושאי קרקע ועליית יהודים ועוד. יחד עם זאת הוא מביא ניתוח של מידע אובייקטיבי, כביכול, המשקף דעות קדומות אנטישמיות מובהקות, בעניין מגרעות

35 ברטור, תשל"ח (לעיל, הערה 5), עמ' 129-131; ה' דודמן, 'לקורות המושבה האמריקאית בירושלים', קשת, 12 (קיץ תשל"ו), עמ' 168-177.

36 S. Merrill, *Galilee in the Time of Christ*, London 1886

37 idem, *East of the Jordan*, London 1881

38 רות קרק, 'רכישת קרקעות והתיישבות חקלאית חדשה בארץ ישראל ב"תקופת טיומקין" — 1890-1892', *הציונות*, ט (1984), עמ' 179-193.

*38 בעניין בלקסטון והצהרתו ראה: "אריאל", יוזמה אמריקנית להקמת מדינה יהודית: ויליאם בלקסטון והעצומה של 1891, קתדרה, 49 (תשרי תשמ"ט), עמ' 87-102.

האופי היהודי והשלכותיהן בכלל ועל ההתיישבות במושבות החקלאיות בפרט. סעיפי הדוח השונים מעניינים ביותר, אולם אביא כאן רק את הדברים העוסקים באופי המושבות היהודיות ובסיכויי ההתיישבות היהודית בארץ-ישראל.

בעת כתיבת הדוח, באוקטובר 1891, הגיע מספר התושבים ב-11 המושבות החקלאיות היהודיות — לפי מריל — ל-435 משפחות, שמנו לכל היותר כאלפיים נפש (בסוף שנת 1891 היו בארץ שלוש-עשרה מושבות). מתוך משפחות אלו, שישבו במושבות, נתמכו על-ידי הרוטשילדים בסכום חודשי של ארבעה דולר לנפש, כעשרים דולר למשפחה — סכום שהוא לא מבוטל. כן קיבל המתיישב דיור חנינם וכיסוי הוצאות לשירותי חינוך, לבית-כנסת, לרפואה ולמים על-ידי רוטשילד. הכוונה היתה לעזור למתיישב בעת שלמד את אומנות החקלאות. מריל ראה בזה רעיון אבסורדי, שהשחית ודיכא כל יזמה ומאמץ אישי להצלחת ההתיישבות. לפיו, לא היה עולה רעיון מעין זה על הדעת בהתיישבות החקלאית באמריקה.

הקונסול תיאר את ביקורו באחת מן המושבות היהודיות הגדולות בארץ, מבלי לנקוב בשמה. הוא חש בעזובה ובהזנחה. הבתים היו שבורים ומטולאים, החלונות סתומים בסמרטוטים, החצרות מכוסות בזבל, בתי המשק והגדרות מוזנחים, היבולים עלובים ועשבי בר עולים בשטחיה. בניגוד לתיאור זה הבלית מריל את שגשוגן של המושבות הטמפלריות. המושבה הגרמנית בירושלים היתה לדבריו אחד המקומות האטרקטיביים ביותר בארץ-ישראל אף-על-פי שנוסדה על-ידי משפחות עניות ברובן (דבר שאיננו נכון). בניגוד למושבות היהודיות, לא קיבלה המושבה הגרמנית עזרה משום מקור, ורק בעבודה קשה ובהסתפקות כמועט בנו המתיישבים בתים נוחים, נטעו גנים, עצי פרי וצל, והפכו את יישובם לנקי, משגשג ויפהפה.

לדעתו, המושבות היהודיות בארץ-ישראל הן למעשה כשלון מוחלט. הסיבות לכשלון אינן טמונות בתנאי האקלים, בקרקע ובממשל, אלא יותר בתכונות המוזרות של האופי היהודי. מתכונות אלו התעלמו בדרך-כלל ידידיהם של היהודים, אולם למריל ניתנו, לטענתו, הזדמנויות בלתי-רגילות לעמוד עליהן במשך שנים רבות. כדי שיהיה היהודי מתיישב מצליח, עליו לסמוך על עצמו, ולא על המענקים הנדיכים הניתנים לו. עליו לזכור כי כל עוד לא יופסק הנוהג של נישואי ילדים, ייחלש גזעו ולא יהיה לעולם חסון ואיתן. במצב זה לא יגדלו חיילים, מתיישבים או אזרחים בעלי יזמה. בהתיישבותם של היהודים במושבות — ולא בחוות בודדות, כפי שמקובל באמריקה, בגרמניה ובשוודיה — רואה מריל תכונה שלילית הנובעת מהשכטיות שלהם ומחוסר רצונם להיטמע באחרים. תכונה זו עומדת ליהודים למכשול גם בדרכם לקדמה, בנוסף להרגליהם ולמנהגיהם הבלתי-תרבותיים.

סלה מריל לא רואה עתיד בהתיישבות יהודית המונית, חקלאית ועירונית, בארץ-ישראל, הן בשל האופי היהודי והן בשל המצב הכלכלי והפוליטי בארץ-ישראל. היהודים לא מעוניינים להתיישב בה, ומתוך אוכלוסייה של שבעה מיליון יהודים בעולם מעוניינים לבוא לחיות בארץ-ישראל, להערכתו, פחות משני אחוזים (140,000 נפש). שני אחוזים אלו היו ברובם מבני המעמדות העניים, ואילו העשירים והאמידים מעדיפים להישאר בבתיהם באירופה ובאמריקה. הם אינם מוכנים לוותר על נוחותם, ולחיות חיי מתיישבים חסרי בטחון בארץ שבעבר הרחוק השתייכה לאבותיהם. בנוסף לכך, מעדיפים היהודים בטבעם את העיר ושונאים את החקלאות, לכן לא נמצאו חקלאים יהודים. היהודים כגזע אינם מחפשים לא ארץ ולא ארמה, אלא ערים עשירות,

והוא הרים שלום לעם ובעת כן יושבם שוין

וזרים יהיה

ערכו ששם טבח כסאך חסר ואמת יקדמו פניך. ותחלתו

אל תוד הדרת נשיא ארצות הברית ד' ב' האיס יה שמו לברכה

בשם ה' אלקי צבאות! אסמנו מהלי עדת ישראל ילידי ארץ רוסיה בירושלים עתה. ויהי עת

לגשמי לפני כבוד הודך הברכה אשר יברכך עדת ישורון בעלעך על כסא

והאבת ארם. יה' בעדך להפק רצונך ורצון עמך. ואור ממשלתך האדירה יורה על פני ישראל בשלך

בשם ה' יהוה האל בלל! קרוב מלך הודך עתה ואת אשר נעתי מאת עם אמעריקאני העדש ובחורם הנשיא

כי תה און קשבת אל תחמ עמך ביד בני ישראל ילידי ארץ רוסיה בעיר הקדש

השבת הערש אשר יולד ממש פלוח ביום קרב. נירא ואיום הוא למכד. ענב חושך כאלה יכסו עתה את שמי ארץ הקדש

ויהי עד הדר ציון. וישע עד לב ישראל תלאות רבות ונסיבות נדראות עוברות עליהם עדי כי גם בחיהם לא יאמינו

המנסה אשר נחיש מהם למצוא הוא בבית המסעט לצירי מלכי אירופה אשר ככל אותם בכל בנפיהם בעת מלחמת קדם

ומאז ועד עתה נשאו במחסה הממשלת האלה כאחד חילי ארצם. אך אחרי כן כשער ברם בני ארץ רוסיה השליח

לבות למנע עתה ארצות הקדש. הנה עתה ושאו בלי מחסה צד ממשלת רוסיה האדירה. והשמו למטרה להני ועם

לשון הכעס בקשתו לציר הממשלת. הארון הנכבד והישר הה נעטר למקשתיו עדי אשר יפיק רצון

הנרכש. להחטת תחם בנפי על ממשלת. אשר נתנו על שכמך בעת שלום או מלחמה. יעידו למתי

מאתי יהודי וישיא! ישלח ה' לאיש אשר כחשלו

ערך נריב! מפעלהך במשרות הכבודות אשר נתנו על שכמך בעת שלום או מלחמה. יעידו למתי

הוד נשיא כי חוש טוב הקי לכל איש בלי הבד לאום ודת. כי על כן נקראת מאת ה'

למשל בארץ חשתי. ובדברת תרשביה. אשר טובתם תדרוש. ירים ה' קרן כוכבך למעלה ראש. ויגיע ויבריק

אור הכוכב הזה אל כל קצה ארץ ואינם חוקים. כאשר לאור השמש והירח כל בני האדם ילכו ויתענגו. עכ

נעתי אליך אלה מרוכש מעם אמעריקאני העצום. לתת לב אל מצב בני ישראל ילידי רוסיה אשר בירושלים

ויפיק רצון מאתך לציר ארצך. ובעז ממשלתך האדירה תעודרהו כי יעצורו כח לחסות על כל ישראל הנדכאים

שה בארץ. ויהי נא חסדך הגדול לחסות בכל כנפך עלינו ימים רבים כאשר כל מושלי אירופה לא עזבו את

החוסים בצלם מאז ועד עתה. למען ימצאו בכל עת מנוח שלום תחם הקדש והכוכב המאדים אשר לממשלת

הפסית הברוכה אשר בדגלם וינו יל הנאומים והנאומים. ומסדרות החושש והדרור לקו להם. והארץ החפסית

הזאת ונסיבה יתברכו גם מבקום הקדש והמקדש נחלת אבותינו. ויקיים החזון והמשכילים יז הירו

כזוהר הרקיע ומצדדיק הרבים ככוכבים לעולם ועד. ויגאל יב

בקשתיו. מעמק לבבני מאתנו בנהלי עדת בני רוסיה בירושלים עבדך המעפירה לה בלב ונפש

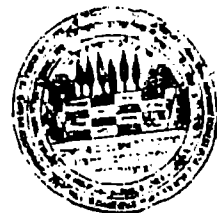
בני צבור ויעזר אותך הוד נשיא! וכל משפחתך הרמה הנדחמים בחוב עין ושלום קו אידי לפרט

ובדבר הזה תאריכו ימים לך

נאום מרסר לואיז מרסר לואיז

נאום מרסר לואיז מרסר לואיז

נאום מרסר לואיז מרסר לואיז

המתאימות יותר לתכונותיהם. משום כך פנו למרכזי מסחר ותעשייה. תכונה זו הודגמה יפה גם בארץ-ישראל, שבה יושב רוב היהודים (כ-40,000) בערים.

חלק גדול מן הרעות שסוכל היהודי בעולם הן באשמתו, ועליו להשתנות לפני שיוכל לחיות בקרב אנשים מתורבתים. אין העם היהודי זקוק ליישוב מחדש של ארץ-ישראל ולא לירושלים חדשה מאוכלסת בלעדית ביהודים. ההתיישבות בארץ תהווה העתק מדויק של הרבעים של ניר-יורק, לונדון או פראג. בעיותיו תיפתרנה רק כאשר יתחנך וייצור מגע עם אנשים אחרים, ייטמע ויהפוך לסוג חדש של יהודי אשר לא ייבדל בלבוש, בנוהגים ובהרגלים משכניו, ויהיה אזרח מכובד של ארץ כלשהי.

גם בארץ-ישראל עצמה רואה מריל סיבות לכשלון ההתיישבות היהודית. חסרה תשתית כלכלית מספקת להתפתחות ולקליטת מספר גדול של מתיישבים; ההתחרות על המשאבים המוגבלים הקימה מחאה של התושבים המקומיים וכן התנגדות הממשל העות'מאני לייסוד מחדש של מלכות העם הנבחר בארץ אבותיו. הממשל אף נקט צעדים ממשליים להגבלת העלייה ורכישת הקרקעות בארץ. הדבר פגע בתהליך העלייה וההתיישבות, וגרם לעזיבה של העולים החדשים, עשירים כעניים, לאחר שהות קצרה ב'גן העדן'. אפילו יוגשם הרעיון של מדינה יהודית בארץ-ישראל — פקפק מריל — הוא ייכשל מפאת חוסר נסיונם של היהודים, שזה לא מכבר שוחררו מעבדות. הדרך הטובה ביותר לחסלם תהיה ליישבם בארץ, ללא הגבלות או השפעות של ממשלה של אחת ממדינות התרבות, ולתת להם ממשל עצמי. תוך זמן קצר מאוד יתברר את זה. מריל מסכם שאין כל יחס בין הדיבורים (שמילאו את העולם בחמש-עשרה השנים שקדמו לכתיבת הדוח שלו, בנוגע לגאולת היהודים) והמאמצים והכספים שהוצאו ליישוב היהודים בארצם, לבין התוצאות הממשיות כפי שהן נראות, בעיקר משום שאין היהודים רוצים להיות מתיישבים. כל הדין בנושא צריך לזכור שתי עובדות בסיסיות: ארץ-ישראל איננה מוכנה ליהודים והיהודים אינם מוכנים לארץ-ישראל — דברי מריל.

רקעו של מריל, הרווי מסורות פוריטניות וגישות מיסיונריות, גרם לו להביע התנגדות קנאית אף לאמריקנים המשתייכים ל-'obscure sects' ולמנהיגיהם הבורים, אשר באו לארץ-ישראל מתוך הכרה דתית:

...their coming is connected with some crude religious notions which they expect will be realized the moment they have planted their feet upon the soil of the Holy Land.³⁹

משום כך ניהל במשך כל שנות שירותו בקונסוליה מלחמה מתמדת נגד אזרחים אמריקנים שייסדו בשנת 1881 מושבה בירושלים. הוא האשימם בין היתר בכפירה, ב'קומוניזם' ובסטיות מיניות. האנטגוניזם בין הקונסול ואנשי המושבה האמריקנית הוא שהביא, כנראה, להעברתו של מריל מתפקידו בירושלים.⁴⁰

39 מריל לאדי (לעיל, הערה 11).

40 דודמן, לעיל, הערה 35; גוסטפסון, לעיל, הערה 2.

מכתב-בקשה נוסף לנשיא האיס, בשם 400 משפחות יהודיות יוצאות רוסיה בירושלים, לחידוש החסות האמריקנית, 19 באוקטובר 1877

ה"ת

בעז' ה'ת
 מכוז' כסא' חסד ואמת יקדש פני' ה'ת
 פ' עזק ירושלים ה'ת
 צבי ממלכות ה'ת
 אל כבוד ה'ת
 שנת ה'ת
 צדק ומשפט ה'ת
 חלום נש' מ' ה'ת

הַשֵּׁר הָאֲדִיר נְשִׂיא רֹאשׁ הַמְּמֻשְׁלָה יִרְה מִסְטַעַר ר' ב' הַתַּיִם יִרְה
פְּרִיזִידֵנְט לְמַמְשַׁלַּת אֶרֶצוֹת הַבְּרִית אֲמֶסְרִיקָא

By the help of God. (Blessed be He!)

Justice and judgment are the habitation of thy throne,
sorrow and truth shall go before thee. (Psalms 89, 14a)

House of Jerusalem (May it be built and established.)

in the year "Ere Maunahala" signifying "the glory of
the Kingdom" equivalent to A.D. 1838 or 1877 C.E.

to the honour, light and welfare

Chief of the Government / may God preserve the place

14. A. B. Meyer (may God raise his glory & prosper
the United States of America.

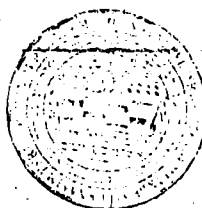
May his Name be established in justice and
truth and may his Name be magnified in the
adoration of his "Most High" Father.

He underwent an embolism to appear
in various towns with the position of two families of
Turkmen, the children of Lord, dwelling in the
North East of Erzerum (may it be built and established
at the time when the Russo-Turkish war broke

בצדק ומשפט יכון כסאו. ובישועת עליק יצל כבודו מלך
התחתים חסד. כהנענו על קול כסא מתגלות ידך ירחבו
כנפיהם עוז להניח לפני כסא כבודו. בקשת קרוב מלכות משפחות קהלת
בני ישראל קיומים בעיר הקדש ירושלם תו -

הן כעת התל הריב בין חמשת רוסיה ותגרמה. הודיע הא הקהאלי
דע האז כי הוא קבל תחת א חסד משלנו הנוסחא אם אלה מליד אף רוסקא
אזר לפי חוקי מדענו לא חסקה עוד עמדם. פנחנו מודעו אם גורל הרעה אף
יגיע לכל אף אף אינו בצורך תחת מחסר אחת המסעלות הטורות מנחת
מחן טעם הפרעו. וזו חסדי משלנו אמצעדיק עם כל החמים בזה אן נעום
ואמנו. מיהדנו חלום בשמחה לבד ובכאף לה הוואל אם הכסף אף-דרע
אחמנו כפי החוק והוא נמן לכל אחד מאמנו כפי סעודה בחום הממשל וזה
אף באף ה' הקוחל ה"נ עזר אם העיר הקדש. ובאזן דוילסאנהו בן על
מקומו החל חסם עידנו להלוס על במשנה הזאת והקדש יע אימור
הוא משלנו - בשם יבוא ל משנה מרם כבוד לקיים אף משנה האזין
טכאס - אן יונל לך גור פתח - אי לאם נפיל חחיתנו לפני כסף כבוד
י יעשה עמנו אף החסד הזה להודיע לבקונול פה כי יחסה אחתו כלל
כנתי חסד כל הימים כנדרש -

יכרי עכרדי המשתחוים לאל רוס הדד כבוד ומשתחיים עבוד טובו
ואשר כל הימים

අනුමතයෙන්, ඒ,

1997

ישראל ויהודה

ΟΠΛΟΤΟΜΕΙΑ

14.000000

[Handwritten signature]

100

ביקורת המקורות

למרות הסובייקטיביות שמצאה ביטוי בכתיבתם של הקונסולים, נראה שהיתה להם מידה של ביקורת עצמית לאינפורמציה ששלחו. אחדים מהם היו מודעים לכך ואף דיווחו על החוסר בנתונים סטטיסטיים מדויקים ביחס לגודל האוכלוסייה, היקף הסחר, הוצאות המחיה של הפלח או על הקשיים בהשגתם. לכך נוספת גם המהימנות של הספרות והעתונות שעסקה בארץ-ישראל — משום כך הם בעצמם מנחים את הקורא למידה של ספקנות ולזהירות בשימוש בדיווחים המובאים על-ידם.⁴¹

כך למשל כתב גילמן בעניין מספר תושבי ירושלים:

קיים ספק קל באשר לאוכלוסיית העיר ירושלים, הן משום הקושי בהשגת סטטיסטיקות מסוג כלשהו בארץ זו והן משום היעדרות מיפקד מסודר. מאמצי לדייק בעניין זה לא הוכתרו בהצלחה שציפיתי לה. נאלצתי להסתמך על נתונים ממשלתיים רשמיים, הנחשבים בדרך כלל למספקים....⁴²

ביקורת עצמית זו לא מנעה אותם מלהביא בסופו של דבר מידע ונתונים שונים. כך, למשל, דיווח לורנזו ג'ונסון בדוח השנתי שלו על מספר תושבי ירושלים שהגיע ל-18,000 בשנת 1868. נתונים אלו זהים או קרובים למספרים שמביא מור (N.T. Moore), הקונסול הבריטי לשנת 1866 (18,000), רוזן (G. Rosen), הקונסול הפרוסי לשנת 1867 (20,000) והאב ליוין (Liévin) במדריך שלו לשנת 1869 (20,850). המספרים תואמים יפה; אולם אם ניקח את נתוני המיפקד היהודי שערך משה מונטיפיורי בירושלים בשנת 1866 נראה כי מספר היהודים היה 5,650 ולא 9,000 כפי שמסר ג'ונסון.⁴³

ואף כי צודק מקארתי, מי שחקר את האוכלוסייה באימפריה העות'מאנית, בטיעונו הקיצוני: אין למצוא נתוני אוכלוסייה מהימנים באורח כלשהו אלא בסטטיסטיקות הממשלתיות... שום עיתונאי, קונסול, או נוסע, פיקח ככל שיהיה, לא היה מסוגל להכיר אזור גיאוגרפי גדול כלשהו באופן שיאפשר לו לאמוד אוכלוסייה במדויק. הרי הוא עצמו מודה כי לא נתפרסמו ולא נמצאים בהישג יד נתוני אוכלוסייה עות'מאניים על הפרובינציות הערביות, אלא משנת 1878, וכי לא יכול היה למצוא בדפוס נתוני אוכלוסייה עות'מאניים של העיר ירושלים.⁴⁴ ואכן, הוא עצמו נזקק לכן בנושא זה לנתוניו של יהושע בן-אריה שהשתמש במקורות מערביים.

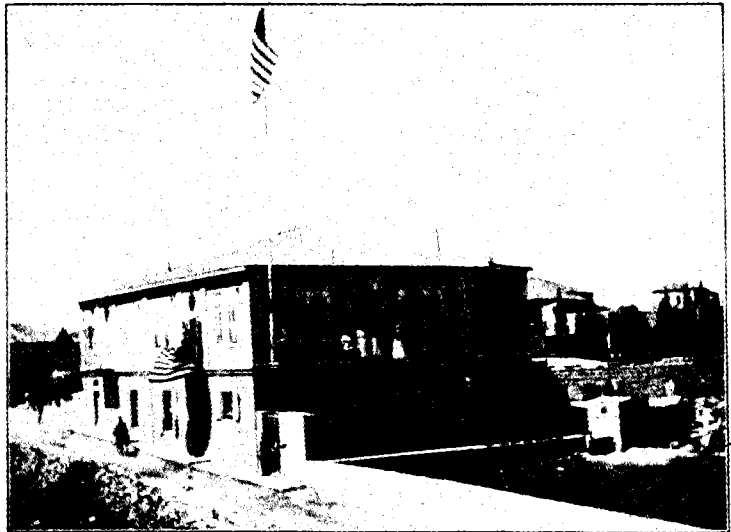
וכך ניתן היה להוסיף ולהפליג בדוגמאות של אי הדיוק במידע, או של מסירה כוזבת של נתונים שונים, של שטחיות בדיווח או סתירות בין מקורות שונים. דוגמה קטנה לכך נביא בנושא יבוא

41 בירדסלי לעוזר השני (לעיל, הערה 4); התייחסות לדוחות מסחריים ראה: בירדסלי מיום 22 בנובמבר 1871, וילסון לטאפט מיום 4 ו-7 באוקטובר 1881 ומריל לאדי מיום 10 באוקטובר 1882.

42 גילמן לפרוטר מיום 21 בנובמבר 1887 (לעיל, הערה 18).

43 לנתונים על אוכלוסיית העיר ירושלים בשנים 1799-1931 ראה: רות קרק, 'התפתחות הערים ירושלים ויפו בשנים 1840 ועד מלחמת העולם הראשונה', עבודה לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה של האוניברסיטה העברית, ירושלים 1977, עמ' 109-133. אימון הקונסול הבריטי נואל טמפל מור לקוח מתוך ה-*Jewish Chronicle*, Apr. 26, 1867, p. 3.

44 J. McCarthy, 'The Population of Ottoman Syria and Iraq, 1878-1914', *Asian and African Studies*, 15 (1981), pp. 4, 25-29.

בית הקונסוליה האמריקנית בסוף
המאה הי"ט, כנראה ברחוב
הנביאים (בסמוך למיתחם
המחלקה לעבודות ציבוריות של
ימינו)

הנפט לארץ-ישראל! הקונסול האמריקני גילמן מדווח על יבוא של 53,700 תיבות, לעומת 35,000 לפי הדוח המסחרי של הקונסול הבריטי לאותה שנה.⁴⁵

מגרעות נוספות שהחוקרים חשים בהן, פרט להטיות האישיות ולקשיים האובייקטיביים בהשגת מידע ונתונים, נובעות מחוסר ידיעת השפות המקומיות.⁴⁶ היו אמנם קונסולים שראו עצמם כמומחים בנושאים מקומיים שונים, ואף כתבו ספרים ומאמרים על ירושלם ועל ארץ-ישראל, אולם בדרך כלל הכירו את האוכלוסיות המקומיות, דתן וסגנון חייהן מכלי שני.⁴⁷ סגני הקונסול לעומת זאת היו מעורים יותר ביישוב; יעקב וגוטליב שומכר, למשל, ידעו ערבית על בוריה והכירו היטב את הארץ.

היש במגרעות שצוינו לפסול את הדינים וחשבונות הקונסולריים כמקור ברחשיבות לחקר ארץ-ישראל במאה הי"ט? התשובה לכך היא כמובן שלילית. את הדינים וחשבונות השנתיים והמיוחדים של הקונסולים וקונסולי המשנה האמריקנים ששירתו בארץ-ישראל במאה הי"ט ותחילת המאה הכ' יש לראות בהקשר רחב יותר, כחלק ממינון גדול מאוד של אשגרים ודוחות קונסולריים בריטיים, אוסטריים, צרפתיים, רוסיים ועוד.⁴⁸

כפי שציין אליאב, היו עיני הקונסולים צופיות על הנעשה בארץ, וסקירותיהם ודוחותיהם שיקפו את המצב המדיני, הדתי, הכלכלי והחברתי במגזרים שונים של האוכלוסייה. משום כך הם מהווים מקור היסטורי ראשון במעלה ללימוד חיי הארץ והתפתחותה.⁴⁹ ואף כי בהשוואה לפעילות

45 גילמן לוורטון מיום 17 בדצמבר 1889 (לעיל, הערה 25); אביצור, לעיל, הערה 23.

46 מעוז (לעיל, הערה 29), עמ' 70-72.

47 H. Gillman, *Hassan: A Fellah*, Boston 1898; E.S. Wallace, *Jerusalem the Holy*, New York & London 1898; G. Schumacher, *Across the Jordan etc.*, London 1886; Idem, J. Hay, *Jewish Chronicle*, Nov. 28, 1879, p. 12; J.G. : ראה גם מאמרים של: *The Jaulan*, London 1888; Willson, *Jewish Chronicle*, Sept. 17, 1880, p. 11; ומאמרי המרובים של גוטליב שומכר ב-*PEFQS* ר' ZDPV.

48 אליאב (לעיל, הערה 7), עמ' 110-73; מ' אליאב, הישוב היהודי בארץ-ישראל בראי המדיניות הגרמנית, 1842-1914, תל-אביב 1973, עמ' ז-לו; א' כרמל, 'מקורות היסטוריים על ארץ-ישראל בתקופת השלטון העות'מאני בארכיונים באוסטריה ובגרמניה', קתדרה, 1 (אלול תשל"ו), עמ' 148-157; ט' פרפיט, 'הקונסוליה הצרפתית והיישוב היהודי בארץ ישראל במאה הי"ט', קתדרה, 5 (תשרי תשל"ח), עמ' 144-161.

49 אליאב (לעיל, הערה 7), עמ' 74.

ולדיווח של קונסולים וסוכנים קונסולריים של המעצמות האירופאיות שהוזכרו לעיל, היתה פעילותם של הנציגים האמריקנים מצומצמת, בכל זאת יש למקור זה חשיבות רבה. לא נוכל לבנות על-פי הדוחות השנתיים והמיוחדים של הקונסולים האמריקנים תמונה שלמה ומדויקת של ארץ-ישראל בכתך זמן מסוים, או לשחזר את כל התהליכים העיקריים שפעלו בה לאורך התקופה הנדונה. יחד עם זאת הם תורמים להרכבת הפסיפס השלם הנבנה מחלקים וסוגי מקורות רבים ומאפשר לנו להבין את המאפיינים והתהליכים שציינו את ארץ-ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית.

פרט לתרומתם לביקורת הטקסט, לעימות ואימות מקורות מסוגים אחרים שהוזכרו בחלקם במבוא למאמר זה, יש לעתים בדוחות האמריקנים, ובמיוחד בדוחות המיוחדים, טיפול בנושאים שאין בידינו עליהם כל אינפורמציה. דוחות אלו מהווים מקור בלעדי ועלינו להתייחס אליהם במלוא הזהירות הנדרשת, וכך להסתמך עליהם. דוגמאות טיפוסיות לעדות בלעדית נמצא בדוחות על עבודה ועובדים, על השקיה, או בהתכתבות הקונסולרית הדנה בנסיגות ההתיישבות של אמריקנים ביפו ובירושלים. לולא חומר זה ספק הוא אם היינו יכולים לשחזר תמונה מפורטת כלשהי בתחומים אלו. את התמונה עלינו לאון ממקורות נוספים, שהוזכרו בתחילת המאמר, שאף הם לרוב חד צדדיים. בדרך דומה עלינו לבנות את התמונה הנכונה של ההתיישבות היהודית.⁵⁰ כן יש לזכור שהדוחות האמריקנים מתאפיינים לעתים בגישה מעשית ובנסיון לכמת את ממצאיהם. על כן גדולה תרומתם למחקרים בהיסטוריה כלכלית והתיישבותית בהביאם מידע חשוב במיוחד בתחום החקלאות, המלאכה והתעשייה ובדיווחם המתמיד על הכנסת טכנולוגיות חדשות בתחומים אלו לארץ-ישראל.

*

מאמר זה דן בתוכנן והערכתן של תעודות היסטוריות מסוג מסוים על-פי גישתו של א"ה קאר: ... שום תעודה אינה יכולה לספר לנו יותר ממה שהיה בראשו של מחברה — מה הוא חשב שהתרחש, מה הוא חשב שצריך להתרחש או שעשוי להתרחש; או אולי מה הוא רצה שאחרים יחשבו שהוא חשב; או אולי, אפילו מה שהוא חשב שהוא חשב. כל זה חסר משמעות עד שההיסטוריון ניגש לפענח את התעודה, לפני שיוכל לעשות בעובדות שימוש כלשהו — על ההיסטוריון לעבד אותן, בין אם מקורן במסמכים או לאו, והשימוש שהוא עושה בעובדות הינו למעשה עיבוד.⁵¹

ההתכתבות והדוחות הקונסולריים בכלל והאמריקניים בפרט משמשים חומר-גלם חשוב ביותר לחוקר בן זמננו העוסק בלימוד הגורמים והמאפיינים של שינוי זה, משום שהם נכתבו בתקופה שבה התרחש השינוי, ומשום שהם מספקים מידע חיוני אודותיו. עד לאחרונה נוצל חומר-גלם זה בעיקר למחקרים שעניינם היה היסטוריה פוליטית ואדמיניסטרטיבית, או יהודית של ארץ-ישראל. הגיעה השעה למצותו אף בתחומי ההיסטוריה הכלכלית, חברתית ויישובית של הארץ על כלל תושביה ויישוביה.

50 B. Spafford-Vester, *Our Jerusalem*, Garden City 1950. וראה גם בנושא ההתיישבות האמריקנית: R. Kark, 'Millenarism and Agricultural Settlement in the Holy Land in the Nineteenth Century', *Journal of Historical Geography*, 9 (1983), pp. 1-17.

51 א"ה קאר, הסטוריה מהי? תל-אביב 1986, עמ' 29.

נספח: דוח הקונסול סלה מריל על יהודים ומושבות יהודיות בארץ-ישראל*

Letter Preceding Report of Consul Selah Merrill — Jerusalem, 1891

No. 15

United States Consulate
Jerusalem, Syria

October 3, 1891

Hon. William F. Wharton
Assistant Secretary of State
Washington, D.C.

Sir,

I have the honor to inclose [sic] my Report on Jews and Jewish Colonies in Palestine. I have made a typewriter [sic] copy of the same, which I inclose [sic] also thinking it may be a convenience to the Department.

The principal author of the "Blackstone Memorial" to which I refer in my report, knowing my familiarity with all Jewish questions, labored with me two hours to persuade me to sign his paper. I told Mr. Blackstone plainly that his proposition was unwise and ill-timed. I trust my report will have the effect of showing some light on a perplexing question.

I remain, respectfully,
Your obedient servant

Selah Merrill
U.S. Consul

Inclosure: [sic]
Report — Jews and Jewish Colonies in Palestine

JEWS AND JEWISH COLONIES IN PALESTINE (Oct. 3, 1891)

General interest in the subject

Questions pertaining to the Jews occupy such an important place in the current literature of the world that a discussion particularly of those phases of them which apply to Palestine would seem to be demanded at the present time.

Increase in the Jewish population

During the years 1882 and 1883 there was a sudden influx into this country of great bodies of Jews so that the number of Jewish inhabitants was nearly doubled and this increase was largely permanent. During the last

decades the immigration of these people has more than once fallen off only to be revived again and again, but owing to circumstances which will be mentioned later, the tide of incoming Hebrews has for more than two months past been at its lowest ebb. This state of things exists while I am writing this Report. At no time have the Jews come to this country in such multitudes as is popularly represented, for very respectable journals have placed the number now in Palestine as high as one hundred and fifty thousand which is more than three times greater than the facts will warrant.

* USNA, RG84, T471. מסמך זה ראה אור באופן לא שלם בנוסח האנגלי של מאמר זה (ראה לעיל, הערת כוכב בראש המאמר), ללא המכתב המקדים של סלה מריל, המצביע בבירור על הקשר שבין כתיבתו של הדוח ובין 'הצהרת בלקסטון'.

Reasons why many who come do not remain

It may not be generally known that many of the Jews who come here do not remain and so cannot be reckoned among the Jewish population. Various causes lead them to retrace their steps, of which I will mention two or three. Within the last twelve months a considerable number of well-to-do Jews have come to Palestine and after examining matters such as business, prices of land and prospects for investments, have decided against either settling or investing money here and have gone away.

Another class of rather poor people, not destitute but with very limited means have come here and finding the various branches of trade to which they were accustomed already overcrowded, have left the country after a very short stay.

Further, there has been a desire on the part of native Jews either those who were born in the country or who spent here most of their lives, to go to other lands, chiefly America, with a view to better their circumstances. They have been led to this by the influx of Jews from outside, the opportunities for trade not having increased proportionately to the immigration of the past few years.

Moreover the government has taken strong measures to prevent the increase of what it regards as an objectionable class of Jews and has compelled about two hundred families to leave the country.

Thus while it may seem to certain enthusiasts in England and America that a great tide of immigration is setting towards the holy land, the facts that I have just mentioned tend to diminish the number of those that actually come, and they show also that the Jews do not find this country to be the paradise for them which the persons referred to would have the world believe. The laws of business, commerce, climate, and growth to which people who live here must be subject, cannot be ignored. To pour into this country tens of thousands of Jews would be an unspeakable calamity both for the country and the Jews themselves. Mere enthusiasm of friends in Europe and America would not keep these poor immigrants alive.

Exaggerated reports as to their numbers

Meantime reports of "the large number of Jews that are returning to the land of their fathers" still continue to be circulated in both the English and American newspapers. Hence a person on the ground who is deeply in the

welfare of the Jews, naturally looks about for the evidence of this, if it is as represented well high marvellous increase in the Jewish population of Palestine.

Sources of information and population

While it is not easy to obtain positive information as to the numbers of Jews in this country as one might obtain similar figures from the census bureau at home, we have means which enable us to determine the number with approximate exactness. There are among the Jews organizations called "communities" where every Jewish family is supposed to be recorded. The secretaries of these communities furnish very valuable statistics. There are besides the heads of the different colonies, heads of schools, pilgrim houses, hospitals, asylums or poor houses, and the consuls representing different foreign governments each of whom is able to give an account of those under his protection, and a few other sources, where, if one will take sufficient pains, he may obtain the facts and information desired.

After a good deal of trouble I have ascertained the following results: nine cities and towns count among their inhabitants a certain number of Jews as here indicated, Jaffa 2,700; Ramleh, 166; Jerusalem 25,322; Hebron, 1,200; Nablous, 99; Tiberias 2,900; Safed, 6,126; Acre, 200; Haifa, 1,640, making a total of 40,353.

In addition eleven agricultural colonies report a total of four hundred and thirty five families, and if we count five persons to a family — and there are reasons which make this number in this case too large — we can add about two thousand to the former sum and say that 42,000 to 43,000 represents pretty nearly the number of Jews in Palestine.

Misleading methods of computation

It would be interesting if we could ascertain the source of the extravagant statements as to the number of Jews as here indicated, Jaffa 2,700; get into circulation. These exaggerations certainly harm the Jews as can readily be seen, and some of their most intelligent people have spoken to me strongly on the subject.

In this connection it may not be out of place to say that during the early part of the present summer I was greatly puzzled by the reports which reached Jerusalem every fortnight, if not every week, of the surprisingly large number of Jews that were landed at Jaffa. At last I discovered that the boatmen were in the habit of counting every individual as a

"family"; so if thirty Jews arrived on a given steamer it was announced that "thirty families" had arrived, if 50 souls came, "fifty families" had come, and so on.

If the Jews did not originate, I feel certain that they encouraged this vicious method of counting. As an illustration — they are in the habit of speaking of a cluster of houses, say of four, six or ten as the case may be, which join each other as Jewish houses always do, containing one and possibly two rooms each, as a "colony". If you ask a Jew to state the number of Jewish colonies around Jerusalem he will give you almost fabulous figures because of his method of reckoning. These facts may be of service to people thousands of miles from here who are flattering themselves with the notion that half of Palestine is already occupied by the children of Israel who have recently come hither from other lands.

A "boom" in land: Causes and Results

Last year and during the first half of the present year new interest was awakened in Palestine by the great advance in the price of land especially about Jerusalem. This movement could best be described as a regular "boom" and any intelligent "boom," American could see that it must be short-lived. But the heads of these Oriental people have been completely turned by it and no class has shared in the unnatural excitement more than the Jews. Such a thing was never before known in this country, and all sorts of wild predictions were made as to the immediate future. The "redemption of Israel" was thought to be at hand and Palestine to be rapidly passing into control of the Hebrew race. A great deal of land changed ownership, and pieces that had cost a few hundred dollars five years since have been sold for as many thousands.

One is led to inquire for the reason of this sudden and wonderful rise in the price of land. No new manufacturing interests had been established, no mines opened, the soil produced no more abundantly than in former years, there has been no special production of wealth in any form, neither had the taxes or the hardships of military service been reduced: but there had been in fact, a proposition to build a railroad from Jaffa to Jerusalem a distance of forty miles, and engineers and laborers were already at work to carry it into effect; — secondly, there had been an unusual amount of extravagant talk by unwise friends of the Jews that Palestine was soon to be re-peopled by

them; — and, thirdly, certain interested parties in this country were causing reports to be published and circulated in Russian, English and American newspapers to the effect that now was the time to make fortunes here in the purchase of land.

The beginning of the railroad was looked upon by many people as a sure herald of an era of prosperity for Palestine such as it had not enjoyed since the days of Herod. But even when completed, which cannot be for one and probably for two years yet, while it will be a convenience for those who have to travel between Jerusalem and the sea coast, it is doubtful if it can ever pay its ordinary running expenses, and for it creating to any extent any new sources of prosperity it will be simply impossible.

The kind of extravagant talk to which I refer may best be illustrated by the so-called "Blackstone memorial" presented to the President and Secretary of State in March of the present year. That document was weak by the absence among the signers of the names of certain persons who are best acquainted with Eastern politics if not also with the character and habits of the modern Jews. In reality it was one of the wildest schemes brought before the public. The originators of the document do not know the designs of Russia upon this country, they do not know the designs of France upon this country, they do not appear to know that Turkey is not in the habit of giving away whole provinces for the asking, they seem to forget that Turkey has a right to say who shall settle upon her soil, and they do not seem to be acquainted to any practical extent with Jewish character, — in a word, they appear to be ignorant of two great facts, 1. That Palestine is not ready for the Jews and 2. that the Jews are not ready for Palestine.

The government checking immigration

A sudden check, however, was given to this craze for land speculation by the order of the Turkish government that no more Russian Jews should be allowed to enter Palestine. This was nearly three months since, about the first of July, and land immediately fell off in price. For purchasers who intended to settle here the order was no doubt a blessing.

During the spring of this year scores of Jews came here with money encouraged by the reports of the unusual revival of prosperity in Palestine,

and as with many of these before they went away, I conversed as to their object in coming, and in every case it was freely confessed that it was not to buy land, settle upon it, and develop its resources, and thus do what they could do to beautify and render prosperous this historic country, but it was that they might make money by buying and selling land.

Do the Jews wish to settle in Palestine?

It is certainly a persistent question whether or not the considerable amount of Jews of the world desire to migrate to Palestine. The most reliable statistics put the entire number of Jews in the world at seven million, and it is not probable that two percent of these would care or could even be induced to come here to live. I have myself enquired to hundreds of well-to-do Jews in Europe and America if there was any general desire on their part or on the part of Jews with whom they were acquainted, to remove to Palestine, and I have found that such feeling exists only to a very limited extent, and that it is confined almost wholly to the poorer classes. As a rule most Jews in the Western world are so well satisfied with their present condition of prosperity that they would not on any account leave their homes for the hardships and uncertainties of a colonizing life in the land that once belonged to their very remote ancestors. Their mission in the world does not appear to be that of colonization.

Dislike for agricultural life: Preference for cities

We do not find the Jews engaged in ocean commerce, in mining, or in manufacture, they are not tillers of the soil, they can scarcely be classed as producers of wealth in any way important sense. As a race, they are not seeking a country, they do not want land, but they want wealthy cities, for there they know with their peculiar race characteristics they can thrive best. Hence we find them turning as if by instinct to the great centers of commerce and industry where they can live on the fortunes or misfortunes of other people.

What I have said about Jews seeking centers of trade and avoiding entirely other places even more desirable as residences is well illustrated by Palestine. They have here four sacred cities where they have always lived — Hebron, Jerusalem, Tiberias and Safed. Of these

Jerusalem being the largest center has the greatest number of Jews, since more than one half of the Jewish inhabitants of Palestine are living here. Aside from these places it is only within two or three years that a Jew could be found in any of the many towns of the country, and now they are found in five only, namely, Jaffa, Ramleh, Haifa, Acre and Nablous, all of which are important business centers. But in Ramleh, Nablous and Acre, the entire population amounts only to four hundred and sixty souls, the rest of the four thousand eight hundred being found in the two sea port towns Haifa and Jaffa.

Harmful results of aiding Colonists and others

With regard to the colonies it would seem by comparing all the talk that has filled the world for the last fifteen years about planting the Jews in Palestine, and all the efforts, including the money spent that have been made in this direction with the actual results as seen today, it would seem that the Jews do not have much desire to become colonists. Able bodied men that have to be hired to be colonists are not the kind of material that is needed to make a new settlement flourish.

Out of four hundred and thirty-nine families reported as belonging to different colonies in Palestine two hundred and fifty five of them are actually paid so much a month by the Rothschilds. This amounts to about four dollars a month for each individual, so that if a tenant family consists of a man, his wife and three children, his monthly allowance would be twenty dollars. The tenant also has his house rent free, and all his expenses for schools, synagogue services, doctors, medicines, and water supply are paid for by the Rothschild funds. This is a very generous gratuity; it is an inducement for a Jew to join a colony, and it supports him while he is learning the art of agriculture. What would have been the result, does one suppose, had the United States Government adopted such a plan in the settlement of the different Western states? To state the proposition is to expose its absurdity. Yet this one fact illustrates the difference between a Jewish colony in Palestine and settlements that have been made by the enterprising Americans in the West. Where the

stipend is sure as it is in the case of these Jewish colonists, personal energy is not likely to be relied upon as the chief element of success.

Jerusalem likewise is made attractive to the poorer classes of Jews by the fact that money is collected in other parts of the world and sent here for their support. Every family receives a portion ("haluka") and as the amount can be depended upon with some regularity it becomes an essential help towards their annual expense for living. The recipients of this gratuity do not think so, but it can be shown that the distribution of money is really a curse. To make such a statement will be to incur the wrath of certain Jews, and it will no doubt be ascribed to Christian prejudice, yet I can give the best Jewish authority for the same opinion stated in even more emphatic language than I have done. Its results are demoralizing; — it takes away individual independence and encourages pauperism.

Both the practices now referred to are wrong in principle and pernicious in their effects.

Contrast between German and Jewish Colonies

There is near Jerusalem a settlement of Germans called the "Temple Colony" and it is one of the most attractive places in Palestine. No rich Germans joined it, only a few of them were well-to-do and most of them were poor families not any better off than the average Jewish families that are hired to live in the Jewish colonies. They receive no help from any source but by hard work, energy, perseverance and frugality they have built comfortable homes, planted gardens and trees for fruit and shade, and made their settlement neat, prosperous and beautiful. They have in Palestine two or three other colonies equally flourishing. I will not mention the name but I visited one of the largest colonies in the country and the general appearance of it was one of dilapidation; houses were broken and patched, windows were stuffed with rags, courtyards were covered with litter, outhouses and fences were neglected, crops were poorly cultivated, and weeds were growing abundantly everywhere. The contrast between this Jewish colony and the German Temple colony shows just the difference which exists between Jews

and Germans as agriculturists and colonists.

Without following out this topic further it may be said that the planting of Jewish colonies in Palestine from which friends of the Jews had hoped so much is only an experiment whose success is by no means assured.

The order restricting immigration

Reference has been made to an order from the Turkish Government restricting the immigration of Russian Jews. In the first place the character given to these people was invariably bad, even if we derive our authority for the statement exclusively from Jewish sources. But in the second place there were local sources which had their influence in calling the order forth. The Jews here were fast monopolizing every branch of trade and thus preventing Mohammedans and Christians from gaining a livelihood. By living in the meanest manner as to food and clothing, and by crowding together in small tenements frequently a family of five or six persons in a single room, they could reduce their expenses to a trifling sum. This accomplished they were enabled to undersell their Gentile neighbors. It was not a question of fair competition between Jew and Mohammedan, but a question of who could live the cheapest, and success was with the Jew. The Jews spent no money except for the benefit of fellow Jews. If they built a house or had other work to do they employed Jews exclusively. The older inhabitants thus found their work and trade taken directly out of their hands by a class whom the government allowed to reside here and whom it protected. Consequently a strong petition was drawn up and sent to Constantinople protesting against the further increase of this undesirable class.

Clannishness and unwillingness to assimilate with other people

Not only in Jerusalem, but in every other city of the world where Jews congregate they are clannish beyond any other people that claim to be civilized. A Jew must live where other Jews live. Why does Baron Hirsch or any other friend of the Jews propose to settle them here and there only in colonies? Was that the way our Western states were settled? Americans, Germans and Swedes are willing to settle one on this farm and another on that farm until the

whole country is covered with beautiful farms and prosperous inhabitants. But no amount of money or persuasion would induce Jews to settle in this manner, and were the proposition made to them it would be spurned with contempt. Rather than do this and thus be independent, a Jew would prefer a starvation existence in the filthiest quarter of New York, London or Jerusalem.

One of the severest charges that can be brought against the Jews is that he will not assimilate with the people about him. He claims he can not because of his religion. But Irish Catholics have come to America in great numbers and have become identified with the people about them in every particular way that pertains to domestic and social life and still they have preserved their religion intact. The Jews claim that his religion consists in worshipping one God; this certainly need not prevent him from assimilating with other people, but when put to the test we find that he cares more about the eating of certain kinds of food, the wearing of certain kinds of clothing, and the washing of dishes in a certain manner, than he does about worshipping God. In other words, his religion consists in these trifling observances, and these are some of the things that stand in the way of his progress.

His sufferings largely due to himself

The Jew imagines that Christians persecute him because of their prejudice against his religion. But no such feeling exists, and he makes no greater mistake than in asserting this to be a fact.

He thinks that the tyrannical nature of certain governments leads them to impose ruinous hardships and restrictions upon his people. But a nation that is seeking its own prosperity does not as a rule expel good citizens; on the contrary, it strives to retain them. There must be reasons for the expulsion of certain Jews from Russia, that are, by the friends of the the Jews, kept partially hid from the public — reasons which would throw light upon the character of those for whom just now so much sympathy is demanded. Several intelligent Jews have expressed to me great regret that so much has been said about the

persecutors in Russia, partly, I believe, because it had disclosed to some extent the character of the class against whom these alleged severe measures have been adopted.

If the Jews would live as people in England and American live, adopting clearly habits and civilized modes of life, assimilating in all domestic, social, political and educational matters with those about him, marry and intermarrying with other races, his trouble would soon cease and the world would hear little more of "Jewish persecutions." To this end it would seem that his worshipping one God ought to be a help rather than a hindrance. Owing to native conceit or to the flattery of unwise friends it has come to pass that the Jew is the last person in the world to recognize the fact that a large part of the evils which he suffered is due to himself, and that he himself must be changed before he can live among civilized people without attracting their unfavorable notice or calling forth their emphatic censure.

What the Jew needs and does not need

The Jew needs, in the first place, less flattery, to be told that his "are the chosen people," "descended from Abraham", destined to be re-established as a "kingdom in the land of his fathers", etc., etc. The Turks have heard about this and they do not intend that any Jewish kingdom shall be established at present, at least not in Palestine. Were such a dream to be realized, what would be the fate of it? It is only within a period of two or three generations that the Jews have been emancipated in the different countries of the world. After ages of bondage they have received their freedom and as a race they do not know what to do with it. When and where have they learned the art of self government? The quickest way to annihilate them would be to place them in Palestine with no restriction or influences from any civilized government, and allow them to govern themselves: they would very soon destroy each other.

The Jew needs to learn that his place in the world will be determined by what he can do for himself, and not so much by what Abraham did for himself four thousand years ago. It has a most mischievous effect to be always

מידע: דוחות קונסולים אמריקנים

associating the modern Jews with eminent men and deeds in the remote ages of the past.

If the Jew would be a successful colonist he must learn to rely upon himself and not upon the bounty which is almost lavishly bestowed upon him at present.

He needs to learn, moreover, that his race will never be robust and stalwart until the pernicious practice of marrying as children ceases, a practice which produces only a race of weaklings of whom neither soldiers, colonists, nor enterprising citizens can be made.

The Jew needs education of a higher order and of a different type than what he receives at present. In Jerusalem education consists chiefly in instruction in the Talmud, which fits a man, by the confession of Jews themselves, for nothing whatsoever. Language, science, every branch of study that would fit him to take his place among people of the same rank in other parts of the world, is ignored. It is no wonder that the Jewish leaders in Jerusalem do not see and appreciate this fact.

In a word, the Jew needs not a Palestine re-peopled by his own race, not a new Jerusalem occupied exclusively by Hebrews duplicating thus the Jewish quarter of New York, London

or Prague, but he needs by education, by self-training, by contact and commingling with other people, by assimilation with those about him, to transform himself into a new kind of Jew who shall be indistinguishable in dress, manners, and habits from his respectable neighbors, who shall be an honorable citizen of whatever country it may be his lot to inhabit.

Conclusion

The reasons why Jewish agricultural colonies in Palestine are practically a failure, a condition which is likely to continue so long as efforts are made to plant them here, are due not so much to climate, soil and government, as they are to peculiar traits in Jewish character, and as this phase of the question is constantly overlooked by the friends of the Jews I have thought best, since I have had unusual opportunities for many years of studying this matter, to give it special prominence in this Report.

United States Consulate,
Jerusalem, Syria
October 3, 1891

Selah Merrill
U.S. Consul

